

ADK m 76. gley v deln

e-369

e 369/1989

Inštitut za gozdno in lesno gospodarstvo
pri Biotehniški fakulteti v Ljubljani

Lojze ČAMPA in sodelavci:

POSTOPKI ZA IZDELAVO GOZDARSKIH KART

M 1 : 25.000 oz. 1 : 50.000

Raziskovalna naloga

Ljubljana, (1987) 1989

KAZALO VSEBINE:

Stran:

UVOD	1
1. OPREDELITEV PROBLEMATIKE	1
2. NAMEN IN CILJ RAZISKAVE	2
3. METODA DELA	3
4. POTEK DELA	3
5. ANKETA	5
5.1. Uvod	5
5.2. Kaj so kartne priloge vsebovale	6
5.3. Ali so bile gozdarske tematske karte uporabne	6
5.4. Katera merila so uporabljali za izdelavo preglednih (tematskih) gozdarskih kart	10
5.5. Kaj je prostorski informacijski sistem	11
6. PREDLOG NAVODIL ZA IZDELAVO KART OBMOČNIH NAČRTOV 1991-2000	13
7. ZAKLJUČEK	15
8. LITERATURA	16
PRILOGE	17

Nosilec naloge: Lojze ČAMPA, dipl.inž.goz.

Sodelavci: Evgenij AZAROV, dipl.inž.goz.

Marko KOVAC, dipl.inž.goz.

Ivan ŽONTA, dipl.inž.goz.

Zunanji sodelavci: dr.Milan JUVANČIČ, dipl.inž.geod.
BF, VTOZD za gozdarstvo

mag.Janez POGAČNIK, dipl.inž.goz.

Splošno združenje gozdarstva
Slovenije

GDK: 624 (083.1)

Izvleček

ČAMPA,L.: POSTOPKI ZA IZDELAVO GOZDARSKIH KART M 1 : 25.000
oz. M 1 : 50.000

Z anketo na gozdnih gospodarstvih Slovenije v letu 1987 smo ugotovili prednosti in slabosti Navodil za izdelavo kart območnih načrtov 1981-90, na tej osnovi smo glede na spremembe v stroki pripravili predlog osnutka novih navodil.

Ključne besede: območni gozdnogospodarski načrt, tematska karta, format, merilo, tematska vsebina, osnutek navodil
predlog

Abstract

ČAMPA,L.: PROCEDURES FOR CREATION FOREST MAPS 1 : 25.000 AND 1 : 50.000

With an inquiry on forest managements in Slovenia during 1987, preferences and imperfections of work under Elaboration of card instructions 1981-90 was found. On this base and changes in line new proposition, of "instructions" was made to discussion.

Key words: forest enterprise plan, thematic card , format , scale, topic, design of instructions

UVOD

Razvojna preobrazba gospodarjenja z gozdovi zahteva izpopolnitev sistema gozdnogospodarskega načrtovanja, ta pa izgradnjo sistemov gozdarskih kart. Pri sodobnem gozdnogospodarskem načrtovanju imamo karto za komunikacijsko sredstvo, ki spremišča celoten sklenjen upravljalski proces od periodičnega ugotavljanja stanja gozdov, analize preteklega gospodarjenja in preverjanja doseženih učinkov, do načrtovanja gospodarjenja za naslednja desetletja ter spremiščanje načrtovanega. Pri takem načrtovanju pa niso potrebne samo karte za določene teritorialne enote za določena časovna razdobia, ampak sistem gozdarskih kart za različna časovna obdobia in prostorske razsežnosti, ki mora biti odprt in povezan z okoljem.

- Realno je pričakovati, da bo izgradnja sistema gozdarskih kart potekala vzporedno z izpopolnjevanjem sistema gozdnogospodarskega načrtovanja v Sloveniji in v odvisnosti od obstoječih gozdarskih kart in tudi od razpoložljivih sredstev.

Večciljno in večplastrop gozdnogospodarsko načrtovanje zahteva izdelavo navodil tako o geodetsko-kartografskih delih, kakor o posebnih (tematskih) gozdarskih kartah.

Sedanji, izredno aktualni trenutek v družbi, okolju in seveda tudi v gozdarstvu, pričakovane bistvene odločitve in razpotja zahtevajo od gozdnogospodarskega načrtovanja resnično nove kvalitete pristopov, obdelav in uresničevanj zastavljenih ciljev. Pri tem čaka pomembna naloga tudi sistem gozdarskih kart, modernizacija in učinkovitost tega nujno potrebnega medija strokovnega znanja v gozdarstvu, ki dobiva vse pomembnejše funkcije v celotnem prostoru in družbi.

OPREDELITEV PROBLEMATIKE

Kolikor poteka tekstualni del izdelave tematnih gozdnogospodarskih načrtov gozdarstva Slovenije še kar skladno z gozdarsko zakonodajo in dogovorjeno,

enotno metodologijo, to še zdaleč ne velja za kartografski del teh načrtov, za katerega še vedno ni dosežena enotna in racionalna kartografija. Kljub tehničnim navodilom, ki jih je IGLG za iztekajoče se plansko desetletje izdelal za vsa GG Slovenije, še vedno vsako GG izdeluje kartografski del po svojih individualnih kriterijih, kar povzroča veliko neenotnost, neprimerljivost in neskladnost tako znotraj gozdarstva, še bolj pa nasproti integralnemu prostoru Slovenije. Gozdarstvo je banka vseh mogočih podatkov, zato je velika škoda, da jih ni v stanju izkazovati tudi v dogovorjeni enotni kartografiji in tehniki, kot osncvnemu strokovnemu ~~medijju~~ Skrajni čas je, da se tudi v gozdarstvu Slovenije uredi ta problem, zlasti ob dejstvu, da danes že razpolagamo z dovolj solidnimi in novejšimi kartografskimi osnovami, po drugi strani pa da je samo gozdarstvo potisnjeno v mnogo zahtevnejši položaj: propadanje gozdov, povečani pritiski na gozd in les, večplastnost rabe gozdnega prostora idr.

NAMEN IN CILJ RAZISKAVE

Izhajajoč iz navedene problematike je osnovni cilj te raziskovalne naloge, da na osnovi analiz, proučevanj in posvetovanj pripravimo metodologijo za izdelavo optimalne, skupne in enotne karte za potrebe bodočih gozdnogospodarskih načrtov Slovenije.

Konkretna oblika in praktična uporabnost te raziskovalne naloge naj bi bila splošno-koristna ~~in~~ tehnična navodila za izdelavo gozdarskih kart, s tem, da bi bila njihova vsebina prilagojena potrebam gozdarskega načrtovanja in tudi širši družbeni komunikaciji.

METODA DELA

Metodološka izhodišča za izvedbo raziskovalne naloge in pripravo tehničnih navodil so vezana na ustrezeno transformacijo novih znanj in tehnik geodetskih in kartografskih služb, tematsko pa na postopoma razvijajoči se pravilnik oziroma navodila o vsebinski pripravi bodočih gozdnogospodarskih območnih načrtov Slovenije. Ker so vsa navedena izhodišča v znatni zamudi, zlasti to velja za vsebinski del gozdnogospodarskih načrtov, se vse to prenaša tudi na kasnитеv priprave tehničnih navodil.

POTEK DEL

V okviru delovnega programa so dela na raziskovalni nalogi potekala v letih 1986 in 1987 (zaradi navedenih razlogov pa tudi še danes) po naslednjem zaporedju in vsebini:

- Proučevanje dosedanjih podobnih raziskav, zlasti raziskovalne naloge:
Stanje in možni načini izdelave gozdarskih načrtov in kart v SR Sloveniji.
- Analiza kartografskega gradiva dosedanjih območnih gozdnogospodarskih načrtov Slovenije.
- Dogovarjanje z BF VTOZD za gozdarstvo o komplementiranju raziskovalne naloge: Temeljni gozdarski načrti M 1 : 5.000 oz. 1 : 10.000 in območni načrti M 1 : 25.000 oz. 1 : 50.000
- Priprava metodologije in delovnega programa raziskovalne naloge
- Skupna priprava in razposlanje ankete (vprašalnika in kart) po GG Slovenije
- Ker odgovorov do roka, niti kasneje ni bilo, osebni članski predstavnikov obeh raziskovalnih institucij po vseh 14 GG Slovenije, kjer se je podrobno analiziralo stanje in problematika kartografije
- Na osnovi analiz, izdelava sinteze stanja kartografije območnih gozdnogospodarskih načrtov Slovenije
- Vključevanje zunanjih sodelavcev v raziskovalno naloge
- Sodelovanje z geodetskimi službami in Zavodom za družbeno planiranje SRS o zasnovah enotne kartografije.
- Analiza ankete in razgovorov, sinteza stanja in predlaganih sprememb ter izdelava podrobnega poročila
- Sodelovanje z RK KGP, SIS in SZG, geodetskimi službami in Zavodom za družbeno planiranje SRS pri iskanju skupnih zasnov enotne gozdarske karte

- Spremljanje dogajanj na strokovnih srečanjih, seminarjih, študijskih dnevih o problematiki umiranja gozdov, neproizvodnih funkcijah gozdov (tujki v gozdu, estetske funkcije gozda), bodočem razvoju gozdarstva v Sloveniji idr.
- Strokovni obisk gozdarskih fakultet (katedre za urejanje in gojenje gozdov) na Slovaškem in Zahodni Nemčiji, seznanjanje z njihovim urejanjem gozdov, gozdarsko kartografijo, organizacijo in tehnologijo izdelave.
- Iskanje primernejših, sodobnejših in racionalnejših načinov izdelave gozdarskih kart (tisk, sitotisk, kimofax, računalnik idr.), iskanje boljših organizacijskih oblik (centraliziranje)
- Izdelava idejne zasnove tehničnih navodil izdelave območnih gozdarskih kart.

5. ANKETA O KARTOGRAFSKIH DELIH OBMOČNIH NAČRTOV

5.1. UVOD

Januarja 1981 je gozdarski inštitut (I.Zonta; I.Smole) skupno z zunanjimi sodelavci (dr.Ž.Košir, mag.J.Pogačnik) izdelal Navodila za izdelavo kart območnih načrtov, po katerih so gozdna gospodarstva izdelala kartni del svojih območnih načrtov za obdobje 1981-90.

12.maja 1986 je gozdarski inštitut (I.Zonta) anketiral slovenska gozdna gospodarstva, da bi zbral informacije o uporabnosti navedil v praksi, jih dopolnil oz.izboljšal kot potem pripomoček pri izdelavi novih območnih načrtov in desetletje 1990-2000.

Skupno z anketo o stanju in izbirni postopkov izdelave ter vzdrževanja temeljnega gozdarskega načrta (naloga je bila istega leta zastavljena na BF , VTOZD za gozdarstvo) bomo tako dobili predstavljen kompleksen prikaz in uporabnost kartnega gradiva, ki ga uporablja gozdna gospodarstva Slovenije.

Združeni rezultati obeh nalog naj predvsem zagotovijo smotrno zbiranje in pregledno predstavljanje najpotrebnejših prostorskih informacij na kartah (analiza sedanje problematike - pripomoček za planiranje odločitev gozdnega gospodarjenja - arhivsko gradivo) za samo gozdno gospodarstvo na GG-jih in v republiki.

Po drugi strani pa naj čim popolneje zadostijo potrebam ostalih porabnikov gozdarskih prostorskih informacij (statistika, prostorsko planiranje, urbanizem, geodetska služba, kmetijstvo, elektrogospodarstvo, ...), ki jih je gozdarstvo dolžno posredovati, vendar v racionalni predpripravljeni obliki

in vsebini, s čimer bi se izognili nepotrebnemu delu in stroškom, ki bremene gozdna gospodarstva. Pri tem bo nujno vključevanje računalnikov, zato morajo biti tudi računalniški programi poenoteni in zastavljeni tako, da bodo strokovni podatki čimširše uporabni.

5.2. KAJ SO KARTNE PRILOGE VSEBOVATE

Navodila za izdelavo kart območnih načrtov so zahtevala predstavitev tematike:

- gozdna združba (17 asociacij)
- gospodarski razredi (13) po dominantah
- aktualne drevesne vrste
- vrsta obratovanja in sestojne značilnosti
- semenski sestoji
- gospodarska vrednost in sestojno stanje
 (lesna zaloga x prirastek, stanje sestoja (pogozdovanje, premena, mladje, prirastnik, pomlajenec, prebiralni, panjevec)
- ohranjeni, spremenjeni, izmenjani
- spravilne razmere
 (prodik., nepraktiv. gozdne ceste, spravilna razdalja in tež.sprav., način spravila)
- namembnost gozdov (lesnoproizvodni, varovalni, gozdovi s posebnim namenom)
- poškodbe in akutnost pojava

5.3. ALI SO BILE GOZDARSKE TEMATSKE KARTE OBMOČNIH NAČRTOV UPORABNE

Gozdarske tematske karte vsebujejo poleg topografske vsebine in notranje gozdarske razdelitve vse strokovne gozdarske informacije o pojavih in dogajanjih v prostoru, ki jih želimo na hiter, enostaven in lahko razumljiv način predstaviti v vizuelni obliki hkrati z njihovimi lokacijami. Tematiko, ki so jo zahtevala "navodila", so na štirih kartah izdelala vsa gozdna gospodarstva ročno v enem do petih izvodih, kar je zahtevalo ogromno nepotrebnega truda in stroškov, poleg kreativnega dela samih strokovnjakov. Racionalno dopolnjevanje in kopiranje (razen za karto 1 - gozdne združbe) z uporabo sodobnih tehnoloških rešitev ni bilo možno.

Edini racionalni načini izdelave in reprodukcije gozdarskih tematskih kart bodo v prihodnosti postopki avtomatizirane kartografije (JUVANČIČ 1983). Z uporabo plastičnih folij, rastrov, samolepljivih simbolov, FOS postopka, večtonskim kopiranjem sitotiska, KIMOFAX postopka, bomo dobili kvalitetne GTK karte na hitrejši način in racionalneje že sedaj.

Tematika, ki so jo prikazovali z barvanjem, šrafiranjem, obrobami, s številkami in pikami je bila zaradi prenatrpane vsebine nepregledna, mnemo-tehnično nepredstavljiva, ob vsem vloženem trudu pa za gozdnogospodarsko načrtovanje-primerjave in analize, usklajanja, valorizacijo gozdnega prostora le slabo uporabna, s stališča nekaterih gozdnih gospodarstev celo ne-potrebna.

Rezultati odgovorov na prvo vprašanje iz ankete, kjer so se o uporabnosti kartografskega dela območnih načrtov posamezna gozdna gospodarstva opredelila takole:

- formalnost 7 %
- deloma uporaben pripomoček 57 %
- nujno potrebna prostorska informacija .. 36%

Kljub razmeroma ugodni oceni "navodil" smo v razgovoru z anketiranci ugotovili pravi vzrok večinskemu odgovoru (deloma uporaben pripomoček) in vzroke popolnega (ne)zadovoljstva. Da bi bil območni načrt potrjen, so nekatera gozdna gospodarstva celo izdelala karte le v enem samem ("dolžnostnem") izvodu ali so nekatere zahtevane karte izpustila (karta 4), kljub temu, da so obkrožili osrednje vprašanje.

Vsi anketiranci pa se strinjajo, da so takšna "navodila" potrebna, vendar naj bo kart manj in naj bodo preglednejše, vsebina pa žato čimracionalneje izbrana. Posebej bi morale nakazovati razvojne težnje gozdov s širšega aspekta, ki naj olajša gospodarske odločitve. Manjka prikaz konkretnih območnih gospodarskih razredov, kot strateška gospodarska usmeritev gozdnega gospodarstva v primernem merilu, ki bi jih ploskovno lahko posredovali tudi operativi (TOZD-om oz.TOK-om) s primerno reprodukcijsko tehniko.

Glede šestega vprašanja je večina vprašanih ugotovila ustreznost navodil, vendar zahtevajo tudi določene korekture; drugi jih ocenjujejo kot delno primerna, eno gozdro gospodarstvo meni, da so neprimerna:

- ustrezn z manjšimi popravki in dopolnili - 50 %
- le delno primerna - 43 %
- neprimerna - 7 %

Med popravki in dopolnili je največ kritičnih pripomemb na prikaz produkta lesnih zalog in prirastka, ki ni ustaljen in priznan prirastoslovni ~~pcjem~~ in "nič ne pove". Čeprav tehnično (Popis gozdov 1981) ni zahteven, bi ga večina zamenjala s hektarsko lesno zalogo z njeno dinamiko ali rastiščnim koeficientom, morda z izkoristkom rastiščnih proizvodnih potencialov.

Nekateri se ne strinjajo s prikazom stanja sestojev (pcgozdovanje, premena, mladje, prirastnik, pomlajenec, prebiralni, panjevec), kjer so uporabljeni nestandardni izrazi. Pri oddelčnem načinu urejanja in gospodarjenja, zlasti pa pri postopno-skupinskem gospodarjenju se različni sestoji v oddelku med seboj prepletajo, na pregledni karti pa zaradi velikega merila teh sestojev ni mogoče prikazati. Predlagane so karte manjšega merila (1:5.000, 1 : 10.000), kjer bi bilo sestojno stanje možno adekvatno prikazati (če bi bili na terenu ali s fotointerpretacijo izločeni!). Enako velja za skupine grmišč in malodonosnih gozdov, ki nastopajo v oddelkih na večji ali manjši površini, ki jih tudi v merilu 1 : 25.000 še ni možno prikazati.

Pri izdelavi kartnega gradiva območnih načrtov so bila kot osnova uporabljena lastna kartografska gradiva gozdnih gospodarstev v kombinaciji s podatki Pcpisa gozdov 1981. (vprašanje IX.)

Glede na to, da nekatera gozdna gospodarstva svojega območja nimajo detajljno fitocenološko skartiranega, so za izdelavo karte 1 (fitocenološki prikaz in prikaz gospodarskih razredov) uporabljala iste podatke, kot so jih določili za Popis gozdov 1981. Iz istega vira so nastale karte vrste obratovanja, produkt lesnih zalog in prirastka, stanje sestojev, spravilne razmere, namembnost in ogroženost. Kreativnost pri izdelavi kart, s tem pa tudi zainteresiranost za konstruktivne rešitve in pobude je ostala na nivoju geometrov, praktikantov in pisarniških moči, ki so bile tedaj na voljo. Kartni del območnih načrtov je postal vsem gola ilustracija nekaterih podatkov iz Popisa gozdov z vsemi njegovimi hibami in pomanjkljivostmi, ki jih je Popis gozdov vseboval, saj za naknadno strokovno cenzuro ni bilo časa, niti potrebe niti možnosti v uporabljenem merilu.

Na anketno vprašanje - katere informacije ste pri izdelavi kartnega gradiva območnih načrtov uporabili, je ostala tako večina anketirancev v dilemi, ali naj se odloči za lastna ali druga kartografska gradiva, med katerimi večina tudi navaja Popis gozdov 1981.

Osiromašenost vsebine kartografskih osnov je toliko očitnejša, ker precej gozdnih gospodarstev ni pripravilo strokovnih osnov za prostorske dele družbenih planov občin ali pa je v pripravah le pasivno sodelovala (dala na razpolago karte varovalnih gozdov ali gozdov s posebnim namenom), na nekaterih gozdnih gospodarstvih sploh ne vedo, katera organizacija je sestavila prostorski del družbenih planov občin (vprašanje XI). Kjer zajema območje gozdnega gospodarstva več občin, je bil sistematičen pristop k sestavi prostorskih delov družbenih planov občin in s tem h kvalitetnejši informaciji o gozdnem prostoru toliko težavnejši, pregled nad njim pa toliko manj kompleksen.

peto

Iz anketnih odgovorov na vprašanje: ali je prostorska problematika v vsebini območnega načrta prikazana

- na posebnih kartnih gradivih,
- ni prikazana,

in je število odgovorov 50:50, sklepamo, da tej problematiki na splošno niso da jali dovolj pozornosti in sodelovanja, niti volje po sodelovanju pri kreiranju bodočega prostorskega razvoja območja. Neorientiranost se kaže končno v soglasnem potrjevanju anketnega vprašanja, da so enotna navodila za sestavo prostorskih delov družbenih planov občin potrebna. S takimi navodili bi namreč gozdna gospodarstva dobila v roke enotna izhodišča za obrambo temeljnih interesov gozdarstva v konfrontaciji hotenj drugih uporabnikov (gozdnega) prostora.(12.vprašanje!).

V kartografskih osnovah območnih načrtov nobeno gozdro gospodarstvo ni prilожilo kartnega gradiva o prostorski problematiki območja, o nameravanih posegih v gozd ali o posegih gozdarstva izven gozda (siva cona, pogozdovanje negozdnih površin i.pd.)!

**5.4. KATERA MERILA SO UPORABLJALI ZA IZDELAVO PREGLEDNIH (TEMATSKIH)
GOZDARSKIH KART**
(Komentar tretjega anketnega vprašanja)

Kartografski del območnih načrtov uvrščamo med pregledne gozdarske karte z merilom manjšim od 10.000, ki vsebujejo topografsko vsebino in notranjo gozdarsko razdelitev. Merilo, v katerem je karta izdelana, mora biti prilagojeno vsebini (tematiki), ki jo karta izkazuje. Običajno merilo za izdelavo primerne pregledne karte se zdi 1 : 25.000 in 1 : 50.000, ki je bilo največkrat uporabljeno, eno gozdro gospodarstvo (SGG Tolmin) uporablja merilo 1 : 20.000, nekatera gozdna gospodarstva želijo za nekatere vrste tematik uporabljati tudi večja oz. publikacijska merila.

Izdelavo pregledne gozdarske karte v merilu 1 : 25.000 so narekovala Navodila za uporabo enotnih obveznih kazalcev za prikaz prostorskoga razvoja v družbenih planih občin. Na tem merilu je še možno prikazati odseke, vendar je za prikaz detajlnejše vsebine pri večjih gozdnih gospodarstvih preobširna (GG Ljubljana, Postojna), odtod težnja po zamenjavi nekaterih vsebin iz "navodil" s kartami večjega merila.

Medtem ko so bile karte območnega načrta za obdobje 1971-80 izdelane v različnih merilih, so za obdobje 1981-90 izdelane dosledno v merilu 1 : 25.000. To merilo je tudi najčešče sugerirano za območne načrte 1991-2000, če seveda ne bi bilo za določeno tematiko možno izbirati med drugačnimi merili (1 : 50.000, 1 : 100.000, ali celo v publikacijskih v formatu A3, A4), če bi bila na razpolago.

Glede na obliko in velikost (z izjemo ljubljanskega območja), je merilo 1 : 50.000 primerno za prikaz vrste gozdarskih tematik in kot stenska karta za prikaz območja. Za druge gozdarske tematike in za povezovanje navzven (Geodetska služba, Zavod za črtežno planiranje ...) je merilo 1 : 25.000 primernejše za prikaz podrobnosti na nivoju odseka, vendar karte TK 25/G niso vedno dostopne gozdarstvu. Na njih dobro ločimo gozd in negozd, možno je vrisovanje naknadno zgrajenih gozdnih cest itd. in notranje gozdarske razdelitve.

Predlogi gozdnih gospodarstev o porazdelitvi tematike na različna merila so različna. Večina se jih strinja, da na merilu 1 : 50.000 (ali publikacijska)

morajo prikazati:

Pregledne karte

- mejo območja
- občinske meje
- meje katastrskih občin
- meje gozdnogospodarskih enot (družbenimi kompleksi)
- meje lovskih družin
- posamezne objekte in znamenitosti

Tematske karte

- geološke
- pedološke
- karto poškodb in njihovo intenzivnost
- karto prometnega omrežja in spravila
- karto namembnosti gozdov

V merilu 1 : 25.000 bi morala biti izdelana karta:

- gozdnih združb in aktualnih gospodarskih razredov
- vrste obratovanja
- gospodarske vrednosti sestojev
- razvojne faze gozda
- kazalcev prostorskega razvoja in nosilcev planiranja
(neobvezno)

5.5. KAJ JE PROSTORSKI INFORMACIJSKI SISTEM

Sodoben koncept gozdnogospodarskega načrtovanja zahteva dograditev obstoječe-
ga s sodobnejšim **prostorskih informacijskim sistemom** (dialektika, univerzal-
nost, interdisciplinarnost, odprtost, dinamičnost, kreativnost, ...), ki naj
spremlja vse pomembne podatke o gozdu, omogoča vključitev novih podatkov,
analitično obdeluje podatke in jih prostorsko predstavi, uporablja pri
spremljanju in načrtovanju gozdne proizvodnje metode linearnega
planiranja in simulacij. V obstoječe informacijske sisteme, ki jih moramo
dopolnjevati s klasičnimi terenskimi meritvami, se morajo vključiti podatki
iz sodobnih kartnih podlog (DMR) in daljinsko pridobivanje podatkov. Šele z
računalniško obdelavo podatkov, bo možna:

- izbira želenih informacij
- vzdrževanje in dopolnjevanje informacij
- povezava z drugimi informacijskimi sistemami
- krogotok informacij (načrtovanje - izvedba - kontrola - načrt)
- interaktivno spremeljanje informacij in analiz na grafičnih terminalih z možnostmi sinteze informacije in izdelava kart s postopki avtomatizirane kartografije v poljubnem merilu.

Parcialna prizadevanja posameznih gozdnih gospodarstev celotnega slovenskega gozdarstva ne morejo pripeljati iz slepe ulice. Tesna povezava med gozdnimi gospodarstvi, BF - VTOZD za gozdarstvo, IGLG z ostalimi uporabniki prostora, z geodetsko in statistično službo, geodetsko-kartografskimi in drugimi organizacijami v SRS bo omogočila hitro izmenjavo izkušenj, interdisciplinaren pristop, racionalizacijo izdelave in reprodukcije kart in njihovo poenotenje.

Inštitut za gozdno in lesno gospodarstvo predvideva dograditev obstoječega informacijskega sistema v gozdarstvu, da bi čim boljneje zadostil pogojem kompleksnega prostorskega informacijskega sistema. V sedanji fazi razvoja skupaj z BF - VTOZD za gozdarstvo intenzivno raziskuje pota za doseg zastavljenih ciljev.

6. PREDLOG NAVODIL ZA IZDELAVO KART OBMOCNIH NAČRTOV 1991-2000

V predlogu navodil za izdelavo kart smo želeli opredeliti:

- najprimernejše merilo kart, ki bi zadovoljevalo vsa gozdna gospodarstva
- najnajnejšo vsebino kart, ki bi ustrezala potrebam načrtovanja in družbenega planiranja
- dolgoročne potrebe in nujnost razvojnih prostorskih informacij za daljnoročno razvojno strategijo območja (sintezne informacije), s čimer bi karte dobile operativni pomen
- pregledne informativne prostorske informacije.

Bistveno vsebino smo opredelili na 5 tematskih kartah, katerih vsebino predlagamo za razpravo.

Poleg petih predlaganih tematskih kart, predlagamo še 11 publikacijskih tematskih kart kot slikovno predlogo pri sestavljanju in dokumentiranju območnih načrtov.

Medtem ko bi morali pet osnovnih kart izdelati v merilu 1 : 25.000 (glede na odsek/oddelek kot najmanjši nosilec informacije, ki se še da interpretirati), je format publikacijskih kart lahko svoboden, prilagojen formatu elaborata (A4, A3).

Obe vrsti informacij se medsebojno dopolnjujeta, omogočata dinamično prilaganje (dopolnjevanje); vsebina informacij je prilagojena (območnemu) nivoju obravnave za potrebe inventarizacije in valorizacije. Vsebina je kompatibilna z občinskimi prostorskimi dokumenti in agrokartco, zato lahko služi istočasno kot oblika komunikacije z družbo (posredovanje in vračanje informacij).

V predlogu vsebine kart smo uporabili simbole iz planskih dokumentov ali nekatere uporabljane simbole in barve iz dosedanjih območnih in fitocenoloških načrtov. Pri predstavljanju funkcij je sistem izdelave kart zasnovan tako, da omogoča tudi prekrivanje funkcij, sintezo, razvidno je število in vrsta funkcij - ves družbeno pomembni gozdni prostor. Omogočera je ploskovna, linijska in točkovna predstavitev funkcij, oznaka z zaporedno številko funkcije omogoča detajlnnejši opis v spremembo tekstu in prikaz v poljubnem merilu, ne da bi izgubili informacijo zaradi generalizacije v kateremkoli merilu.

S prikazanim izborom kart smo posegli v tisto bistveno vsebino območne problematike, ki od sestavljalca zahteva spoznavne, pa tudi valorizacijske in interne kvalitete, s tem pa ustvarjalno in poglobljeno strokovno delo.

7. ZAKLJUČEK

Navodila za izdelavo območnih načrtov za desetletje 1981-90, po katerih so bile izdelane kartne priloge območnih načrtov, so že doslej odločilno prispevale k poenotenem prikazu najvažnejših parametrov gozdnega gospodarjenja v celotnem slovenskem gozdnem prostoru. Brez dvoma so odigrala svojo usmerjevalno funkcijo gozdnim gospodarstvom, jih aktivirala pri ustvarjalnem gozdnogospodarskem načrtovanju in sestavljanju planskih dokumentov. S tem so bili postavljeni temelji enotnega gozdnogospodarskega načrtovanja in planiranja.

V osnutkih za izdelavo območnih načrtov za desetletje 1991-2000 smo skušali stopiti še korak dlje - k perspektivnemu (strateškemu) načrtovanju gospodarskih odločitev. S takšnim pristopom bomo zagotovili za operativno nujno neposredno predstavo prostorskih informacij, pri sestavi območnih dokumentov, jasno prostorsko predočitev bistvenih zaviralnih in pospeševalnih dejavnikov v gozdu in v njegovi bližnji okolini; o funkcioniraju gozda kot ekosistemske, gospodarske in družbene vrednote, ki se v predlagani obliki in vsebini lahko posreduje za odločanje v širši družbeni skupnosti.

Vsebino predlaganih prostorskih informacij je možno digitalizirati, dopolnjevati, popravljati, ažurirati in takšne informacije sproti ali ob koncu desetletja posredovati v tekstni obliki ali v obliki ločenih računalniških kart v poljubnem merilu in poljudnem številu izvodov.

Najbrž se bo oblika informacij o območju čez deset let bistveno spremenila, vsebina bo ostala ali se celo razširila. Gozd in gozdn prostor vse bolj pridobiva na (družbenem) pomenu, torej so informacije o njem zanjo tudi vse pomembnejše.

8. LITERATURA

1. GAŠPERŠIČ,F.,1982. Izhodišča za sodoben koncept gozdnogospodarskega načrtovanja. Gozdarski vestnik, Ljubljana, 4.
2. JUVANČIČ,M.,1983. Stanje in možni načini izdelave gozdarskih načrtov in kart v SR Sloveniji. Raziskovalna naloga. Inštitut za gozdno in lesno gospodarstvo, Ljubljana.
3. JUVANČIČ,M.,1989. Kartografski prikaz vsebine gozdarskih kart. BF, VTOZD za gozdarstvo, Ljubljana.
4. KOŠIR,Ž.,POGAČNIK,J.,SMOLE,I.,ŽONTA,I.,1981. Navodila za izdelavo kart območnih načrtov. Inštitut za gozdno in lesno gospodarstvo, Ljubljana.
5. KRAJNC,M.,1988. Valorizacija splošnokoristnih funkcij v gozdnogospodarski enoti Lovrenc na Pohorju. Diplomsko delo. BF, VTOZD za gozdarstvo, Ljubljana.
6. POGAČNIK,J.,1988. Vključevanje gozdarstva v urejanje prostora. Gozdarski vestnik 3/88, str.101-111.
7. WINKLER,I.,1969. Odnos med gozdnogospodarskim načrtovanjem in družbenim planiranjem. Gozdarski vestnik, XLIV,št.5,1986,str.297-304.
8. * ,1969. Gradivo za razpravo o območnih gozdnogospodarskih načrtih. Zveza inženirjev in tehnikov gozdarstva in lesarstva, Ljubljana.
9. * , 1977. Gozdnogospodarsko načrtovanje - integralni del družbenega načrtovanja. BF, VTOZD za gozdarstvo Univerze E.K., Ljubljana.
10. * , 1980. Družbeno planiranje. ZZ, Ur.l.SR Slovenije, Ljubljana 1980. (Strokovni priročnik za planiranje).
11. * , 1983. Gozdnogospodarski načrt za g.g.o,Ljubljana, 1981-1990, GGL , Ljubljana.
12. * , 1985. Navodila o vsebini in metodologiji izdelave strokovnih podlag in sestavin planskih aktov občin. Ur.l.SR Slovenije, št.20/1985.

P R I L O G E

SEZNAM PRILOG

- Priloga 1: Anketa o kartografskih delih območnih načrtov
- Priloga 2: Rezultati ankete c navodilih za obdobje 1980-90
- Priloga 3: Predlagani osnutek vsebine in oblike kart kot dela območnih načrtov 1991-2000
- a) Publikacijske karte
 - b) Tematske karte
- Priloga 4: Pregled lege listov kart TK 50 in seznam

A N K E T A

O KARTOGRAFSKIH DELIH OBMOČNIH
NAČRTOV 1980–1990

INSTITUT ZA GOZDNO IN LESNO
GOSPODARSTVO PRI BF
61001 LJUBLJANA, VEČNA POT 2
P.P. 523-X, TELEFON 268 963

Ljubljana, 20.05. 1986

Vaš znak:

Naš znak:

Zadeva: Anketa o kartografskih delih območnih načrtov

V zvezi z raziskovalno nalogo Ocena stanja in izbira postopkov izdelave gozdarskih kart v M 1:25 000 in 1:50 000, katere nosilec je Lojze Čampa, vas vlijudno prosimo za sodelovanje pri izpolnjevanju ankete za vaše gozdnogospodarsko območje.

Kljub navodilom za izdelavo kartnega dela območnih gozdnogospodarskih načrtov, s katerimi smo želeli kartne osnove v Sloveniji poenotiti, je vsako gozdro gospodarstvo pri izdelavi kart reševalo svoje specifične probleme drugače. Z anketo bomo skušali v prvi fazi ugotoviti težave, s katerimi ste se srečevali pri izdelavi kart; na osnovi odgovorov in analize bomo kasneje ob obisku popisovalca na posameznih gozdnih gospodarstvih razčistili splošne in konkretne probleme, kar bo priložnost za sestavo popolnejših navodil za izdelavo kart območij za obdobje 1990 - 2000 in za organizacijo najracionalnejše metodologije dela.

Ker je problematika še sveža, upamo, da z anketo ne boste imeli težav. Odgovore pričakujemo do 30.VI. 1986 in se zanje že vnaprej zahvaljujemo.

Nosilec naloge:
Lojze ČAMPA, dipl.ing.

UD 604 84

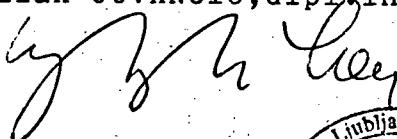
Direktor:
Marko KMEGL, dipl.ing.

Pripis:

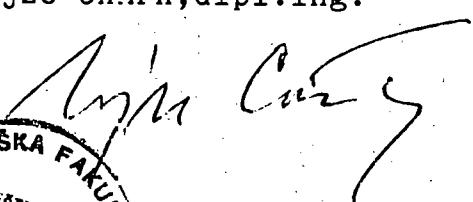
Zaradi komplimentarnosti raziskovalne naloge o kartografiji med VTOZD za gozdarstvo in IGLG vam skupaj pošiljamo obe anketi (tekst in karte). Tudi vse ostale aktivnosti, izvirajoč iz tega bodo potekale vsklajeno. Zato vas prosimo, da nam vse skupaj izpolnjeno in vrisano pošljete na IGLG ali VTOZD za gozdarstvo, najkasneje do 30.junija 1986. O našem obisku na vašem GG se bomo dogovorili po telefonu.

Nosilec naloge na VTOZD za gozdarstvo:

Milan JUVANČIČ, dipl.ing.

Intšitut za gozdno in lesno gospodarstvo pri BF:
Lojze ČAMPA, dipl.ing.

VPRASALNIK

O UPORABI KART M 1:25 000 in M 1:50 000 V GOZDARSTVU SLOVENIJE

I. - UPORABNOST KARTOGRAFSKEGA DELA OBMOČNEGA NAČRTA JE:

1. - formalnost,
2. - deloma uporaben pripomoček,
3. - nujno potrebna prostorska dokumentacija.

II. - KARTOGRAFSKI DEL OBMOČNEGA NAČRTA ZA OBDOBJE 1971-1980:

4. - je bil izdelan /v katerem merilu/,
5. - ni bil izdelan.

III.- KARTOGRAFSKI DEL OBMOČNEGA NAČRTA ZA OBDOBJE 1981-1990 JE IZDELAN:

6. - v merilu 1:25 000,
7. - v merilu 1:50 000,
8. - v drugačnem merilu /v katerem/,
9. - ni izdelan.

IV. - VSEBINA KARTOGRAFSKEGA DELA OBMOČNEGA NAČRTA ZA OBDOBJE 1981-1990 JE IZDELANA:

10. - na osnovi "NAVODIL",
11. - na osnovi "NAVODIL", in lastnih korektur,
12. - na osnovi specifičnih opredelitev izdelovalcev GG-območnega načrta.

V. - PROSTORSKA PROBLEMATIKA OBMOČJA JE V VSEBINI OBMOČNEGA NAČRTA

13. - prikazana na posebnih kartografskih gradivih /katerih/,
14. - ni prikazana.

VI. - "NAVODILA" ZA IZDELAVO KARTOGRAFSKEGA DELA OBMOČNEGA NAČRTA SO:

15. - ustrezena z manjšimi popravki in dopolnili /katerimi/,
16. - le delno primerna /zakaj/,
17. - neprimerna /zakaj/.

VII.- KARTOGRAFSKA PODLAGA ZA OBMOČNE NAČRTE 1991-2000 BI
MORALA BITI IZDELANA V MERILU:

18. - 1:25 000,
19. - 1:50 000,
20. - karta ni potrebna.

VIII.- POGOJI ZA IZDELAVO KARTOGRAFSKEGA DELA CBMOČNEGA
NAČRTA /kadri, sredstva, reprodukcije, informacije/:

21. - optimalni,
22. - zadovoljivi,
23. - ni pogojev.

IX. - KATERE INFORMACIJE STE UPORABILI PRI IZDELAVI KART
OBMOČNIH NAČROV:

24. - kartografska gradiva GG,
25. - avionski posnetki,
26. - druga kartografska gradiva.

X. - KARTOGRAFSKA VSEBINA PROSTORSKEGA DELA DRUŽBENEga PLANA
ZA OBMOČJE OBČIN V GOZDNOGOSPODARSKEM OBMOČJU - ZA
PODROČJE GOZDARSTVA JE IZDELANA /navedite občine/:

27. - v merilu 1:25 000,
28. - v merilu 1:50 000,
29. - v drugačnem merilu /v katerem/,
30. - ni izdelana.

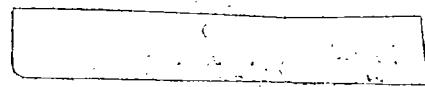
XI. - GOZDARSKA GRADIVA ZA DRUŽBENE PLANE OBČIN JE IZDELALO:

31. - gozdo gospodarstvo,
32. - IGLG, BF, GG,
33. - drugi izdelovalci.

XII.- ENOTNA "NAVODILA" ZA IZDELAVO PROSTORSKIH DELOV
DRUŽBENIH PLANOV OBČIN:

- 34. - so potrebna,
- 35. - niso potrebna.

Priloga 2

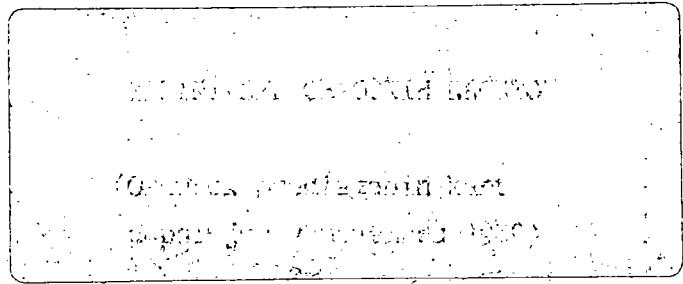
REZULTATI ANKETE O NAVODILIH ZA
OBDOBJE 1980-90

ANKETNO Vprašanje Številka

Gospodarsko
območje

Priloga 3

PERDLAGANI OSNUTEK VSEBINE IN OBLIKE KART
KOT DEL OBMOČNIH NAČRTOV 1991 - 2000

a) Publikacijske tematske karte (A3 , A4)

1. Upravnopolitična pripadnost
2. Notranja razdelitev gozdov
3. Območja lovskih družin
4. Nevarna območja
5. Večji načrtovani posegi v gozdove območja
6. Ogroženost gozdov
7. Okoljetvorne funkcije
8. Kulturno pogojene funkcije
9. Proizvodne funkcije
10. Krajinski in socioekonomski tipi
11. Sumarni pregled najpomembnejših splošnokoristnih funkcij gozdov

b) Osnovne tematske karte (M 1 : 25.000)

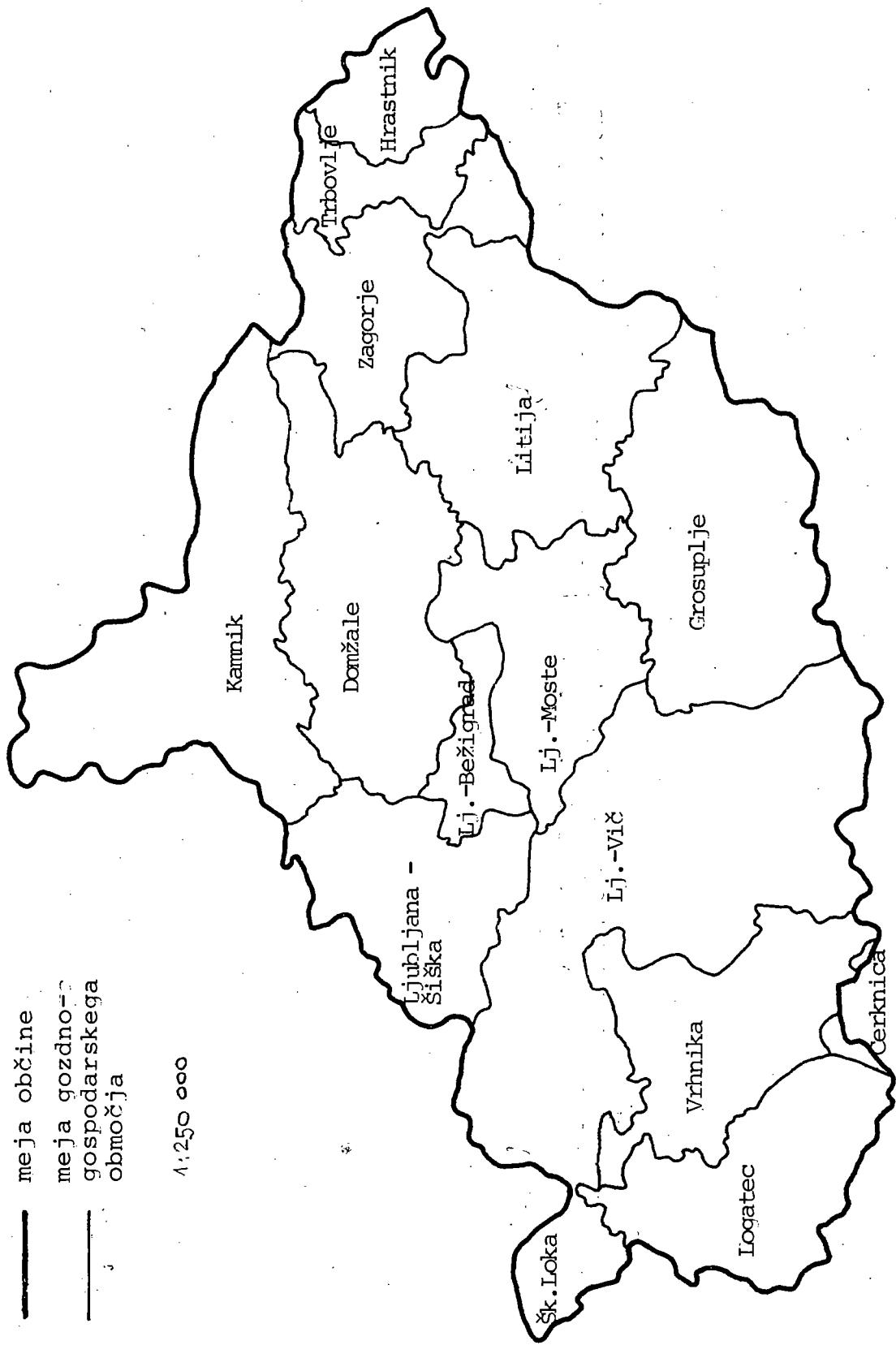
0. Notranja razdelitev gozdov
1. Gozdovi z varovalnim in posebnim pomenom
2. Sumarna karta z najbolj izraženimi splošnokoristnimi funkcijami
3. Ogroženi in manj produktivni gozdovi
4. Transportne razmere
5. Osnovi gozd-negozd

a/ PUBLIKACIJSKE TEMATSKE KARTE

MEJE UPRAVNIH OBČIN V GOZDNOGOSPODARSKEM OBMOČJU LJUBLJANE

— meja občine
— meja gozdno-gospodarskega območja

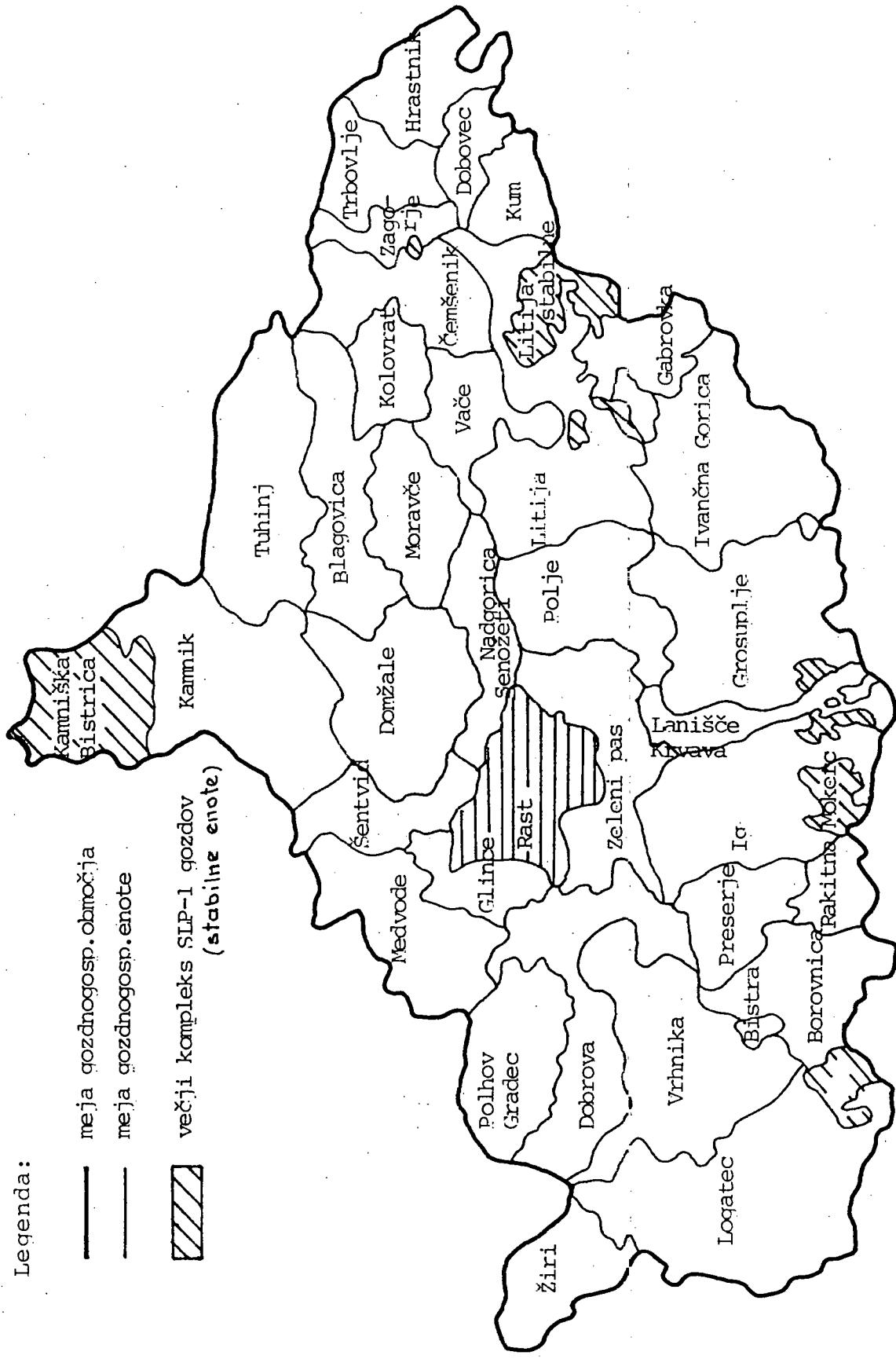
1:250 000

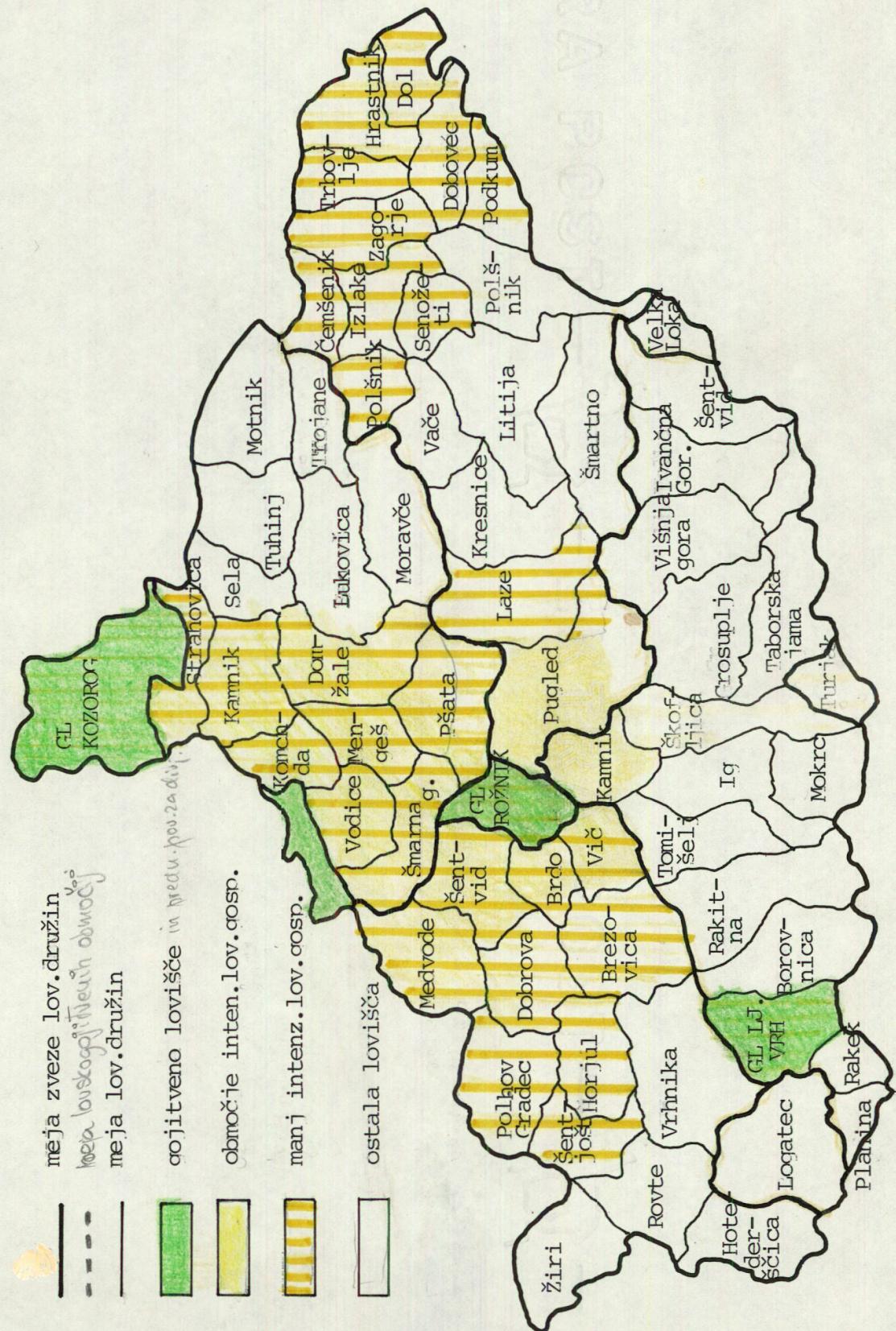
NOTRANJA RAZDELITEV GOZDOV V GOZDNOGOSPODARSKEM OBMOČJU

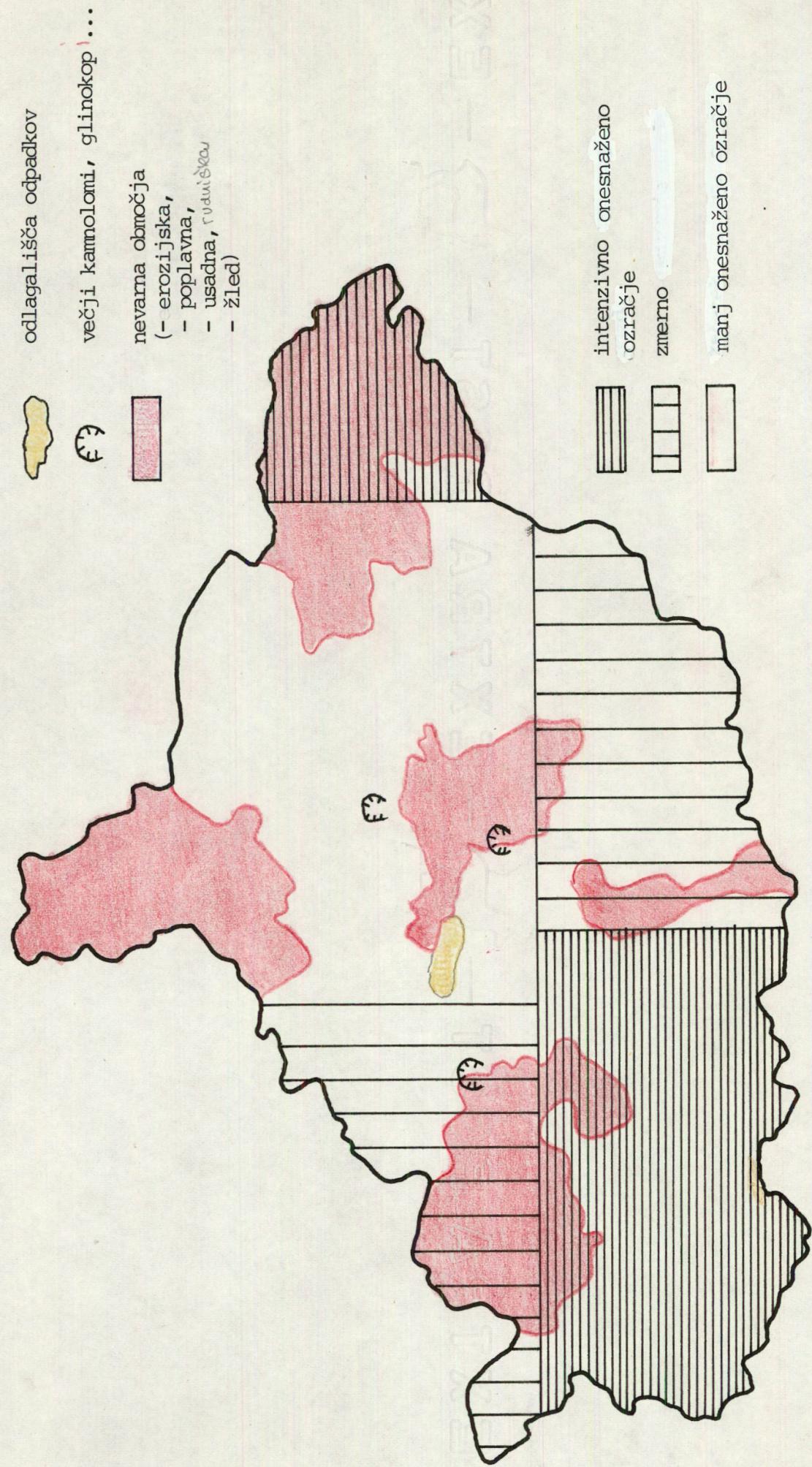
Legenda:

- meja gozdnogosp. območja
- meja gozdnogosp. enote
- večji kompleks SLP-1 gozdrov
(stabilne enote)

PREGLED LOVSKIH DRUŽIN IN ZVEZE LOVSKIH DRUŽIN V OBMOČJU

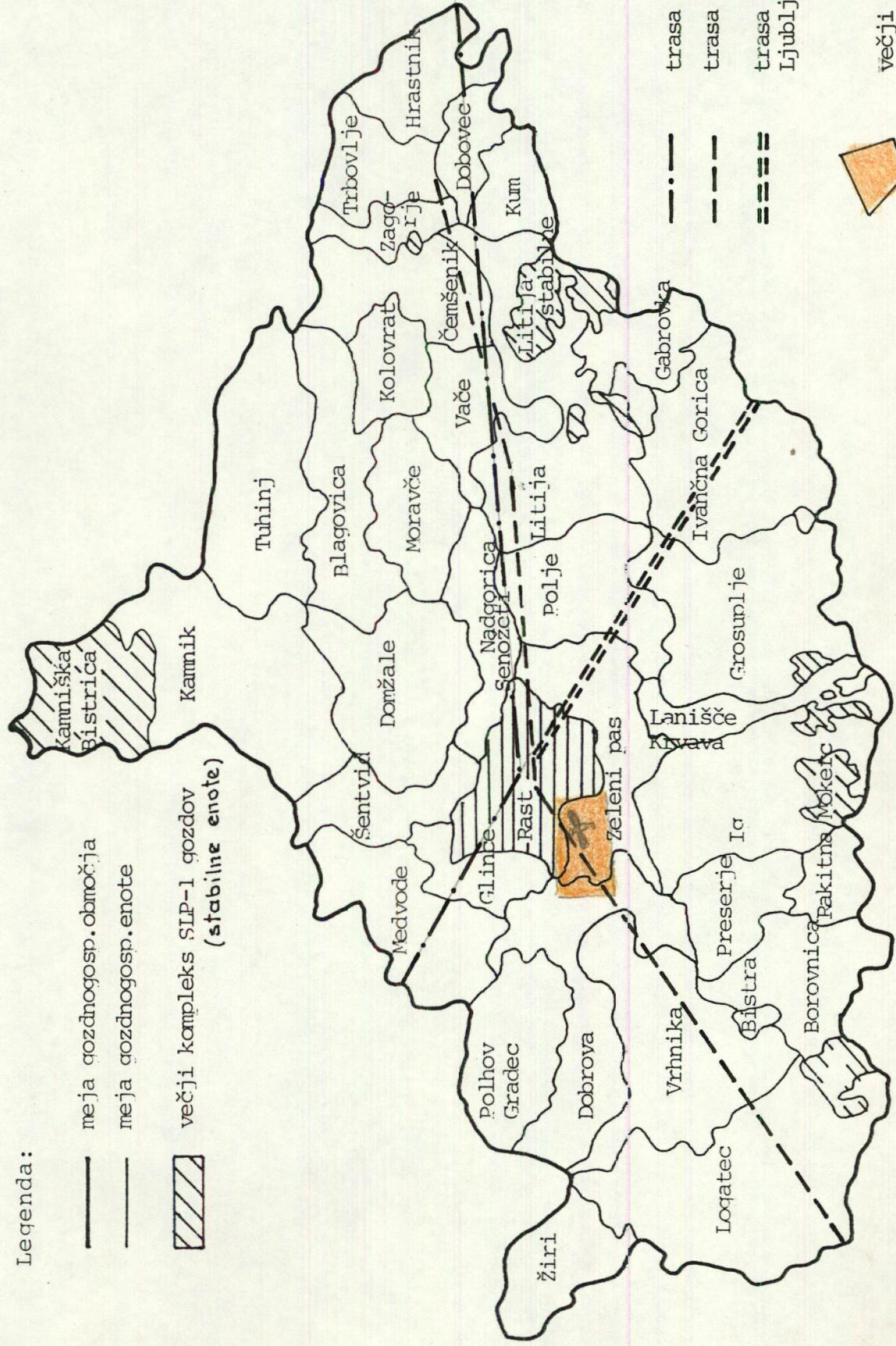

VEČJI NAČRTOVANI POSEGI V GOZDNOGOSPADARSKEM OBMOČJU

Legenda:

— meja gozdnogosp. območja
— meja gozdnogosp. enote

večji kompleks SIP-1 gozdov
(stabilne enote)

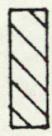
Večji površinski posegi
(velikosti v ulegalnicu, površinske legi, ...)

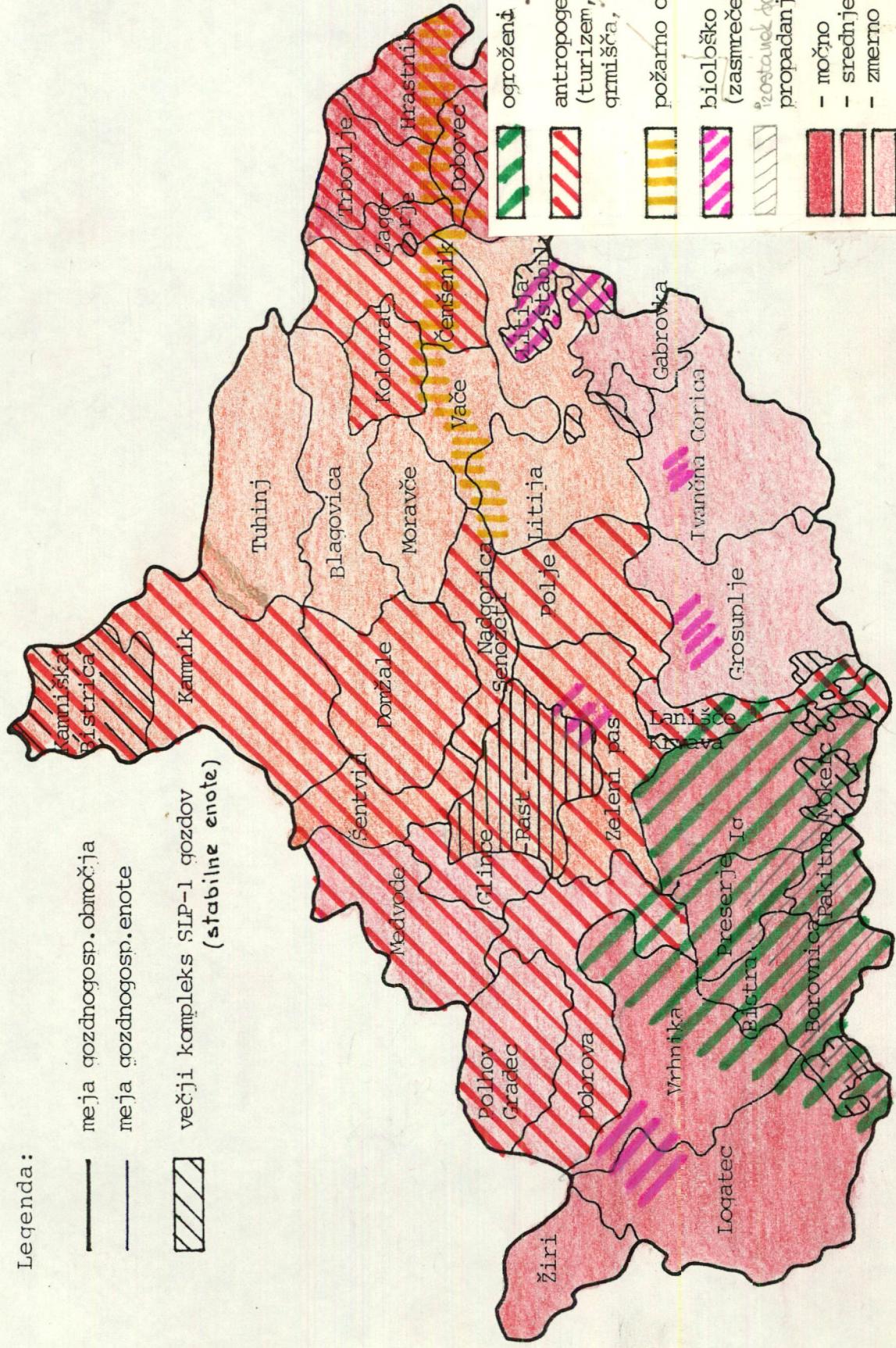
OGROŽENOST GOZDOV V GOSPODARSKEM OBMOČJU

Legenda:

— meja gozdnogosp. območja

— meja gozdnogosp. enote

 večji kompleks SLP-1 gozdrov
(stabilne enote)

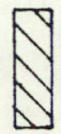

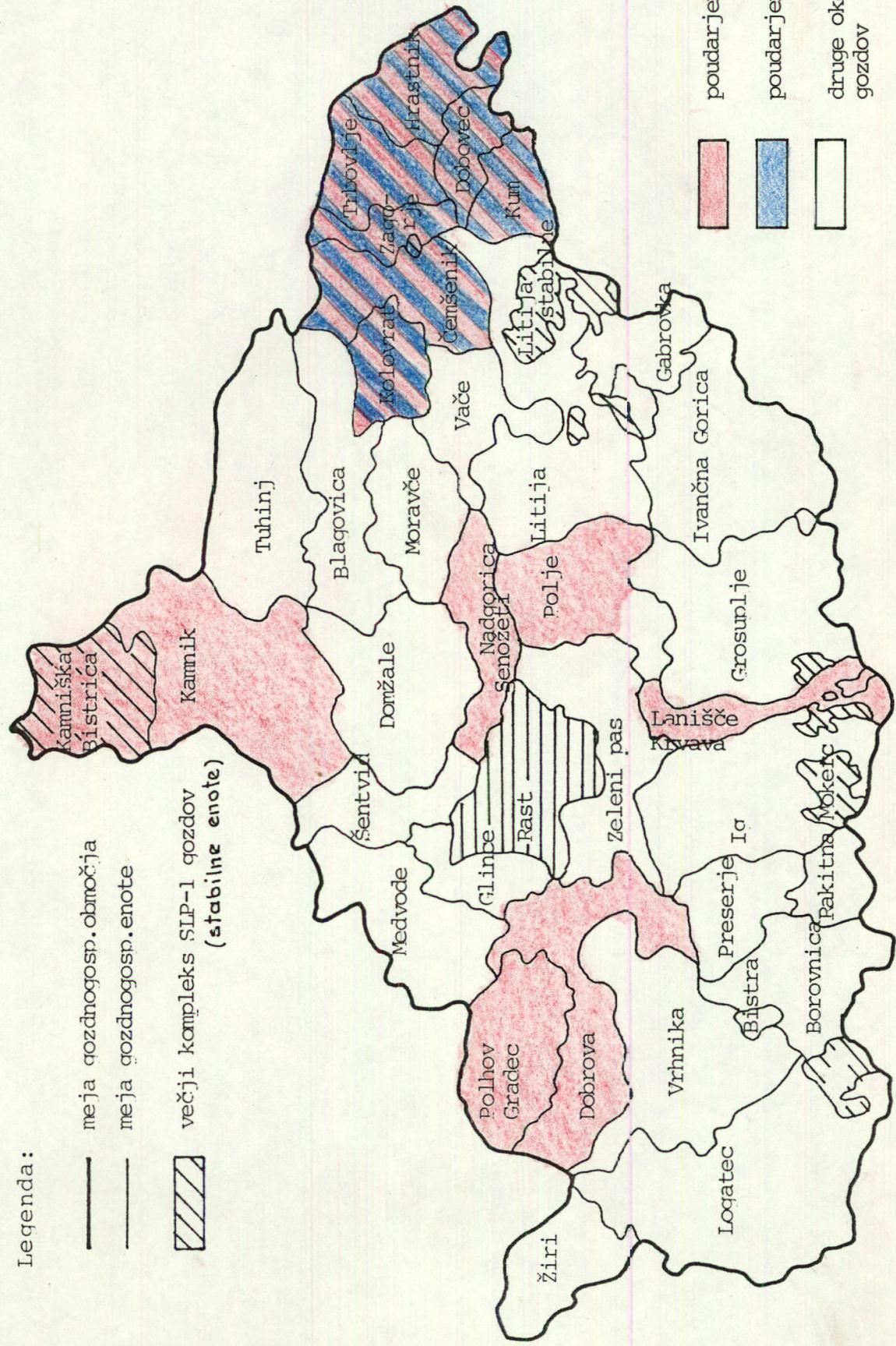
POUDARJENE OKOLJEVORNE FUNKCIJE GOSTITVOGO OBRAZOVANSKEM OBMOČJU

Legenda:

— meja gozdnogosp. območja

— meja gozdnogosp. enote

 večji kompleks SLP-1 gozdov (stabilne enote)

Legenda:

— meja qozdñogo sp. obwołaj

meja gozdnogosp. enote

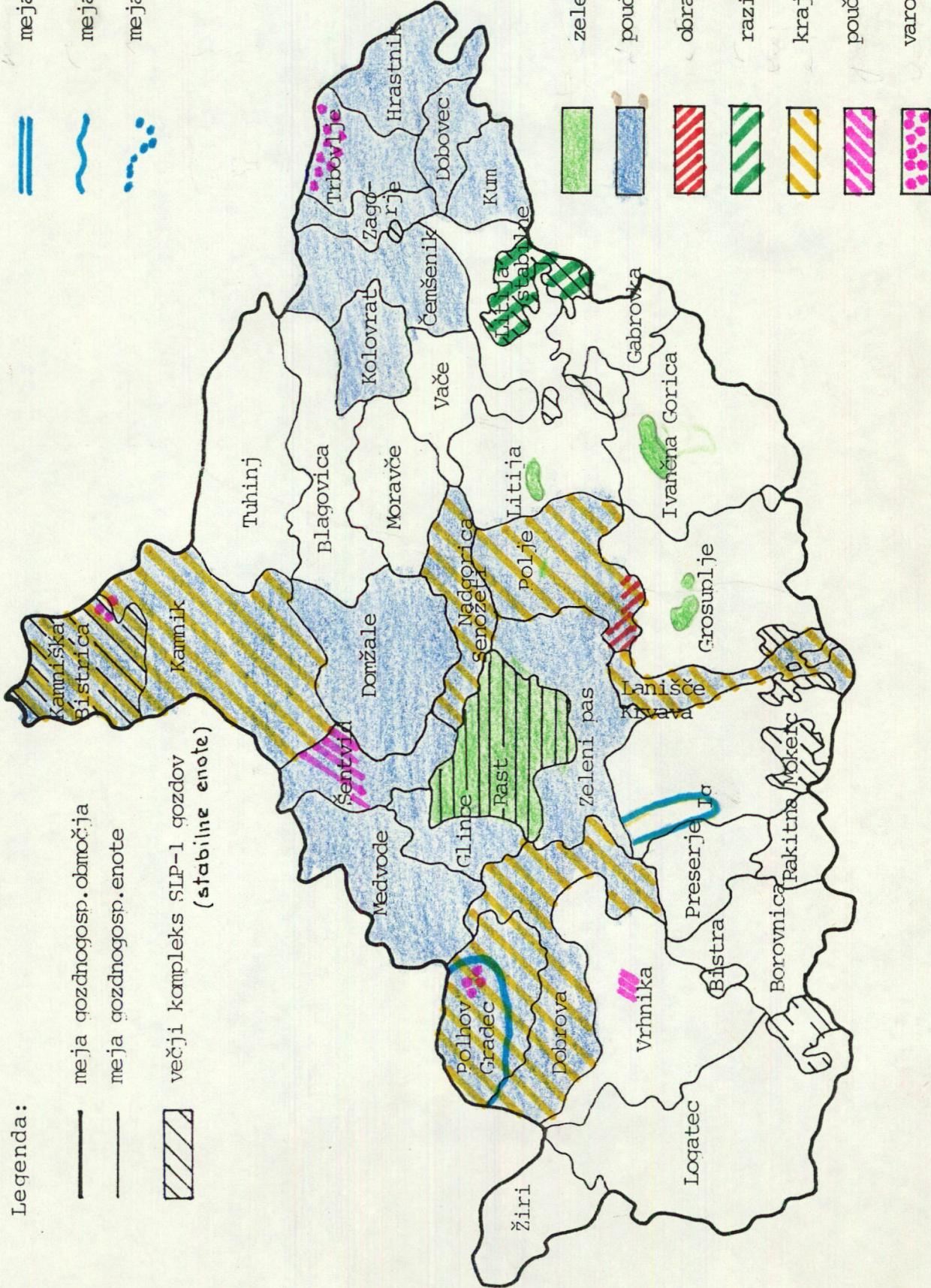
večji kompleks SLP-1 qozdov
(stabilne enote)

K₂Bi

meja narodnega parka

meja krajinskega parka

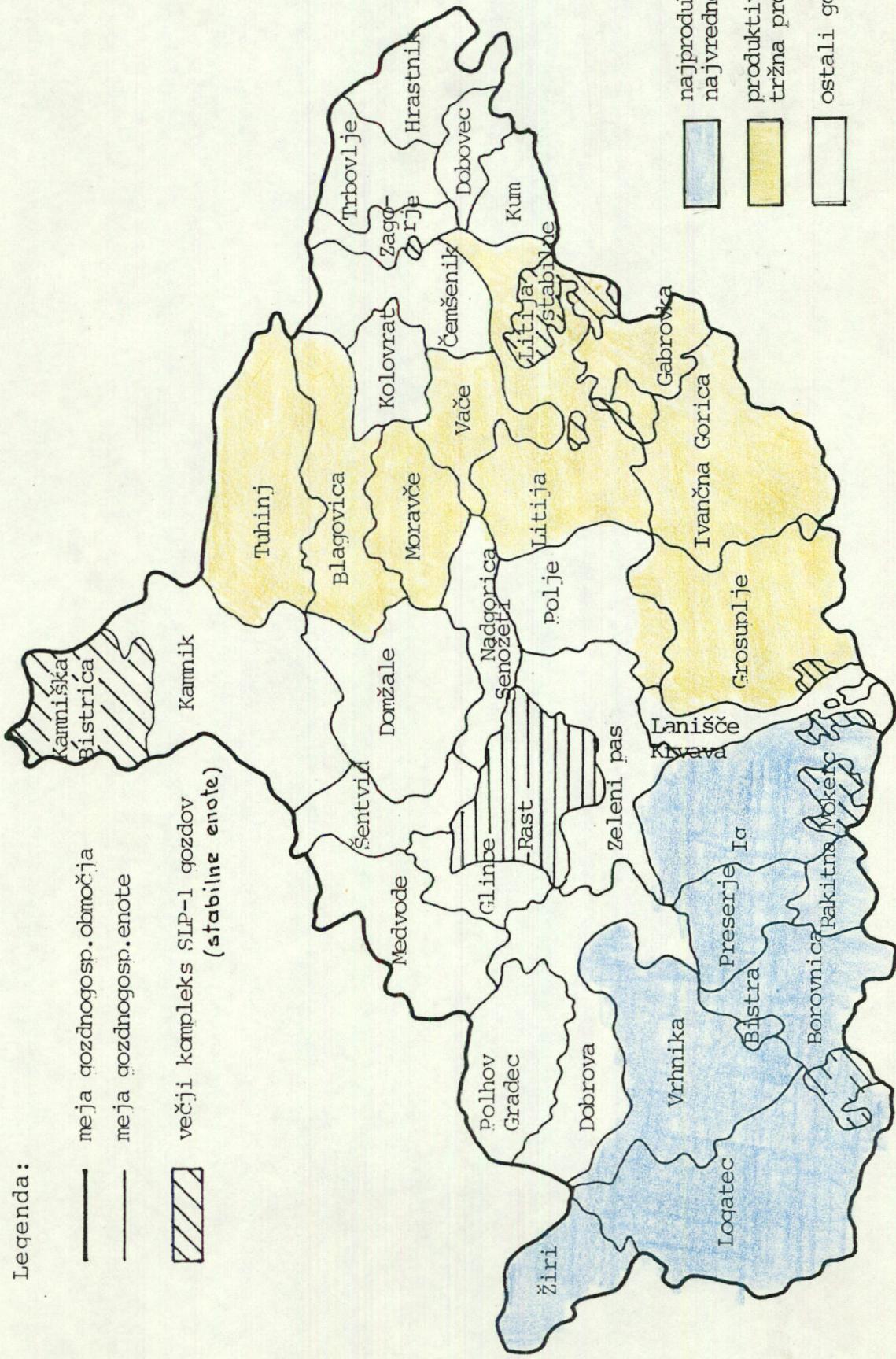
meja rezervata

ДРОЗДОВА ФУНКЦИЈА ГОЗДОВ (ГОСПОДАРСКА ВРЕДНОСТ ГОЗДОВ)

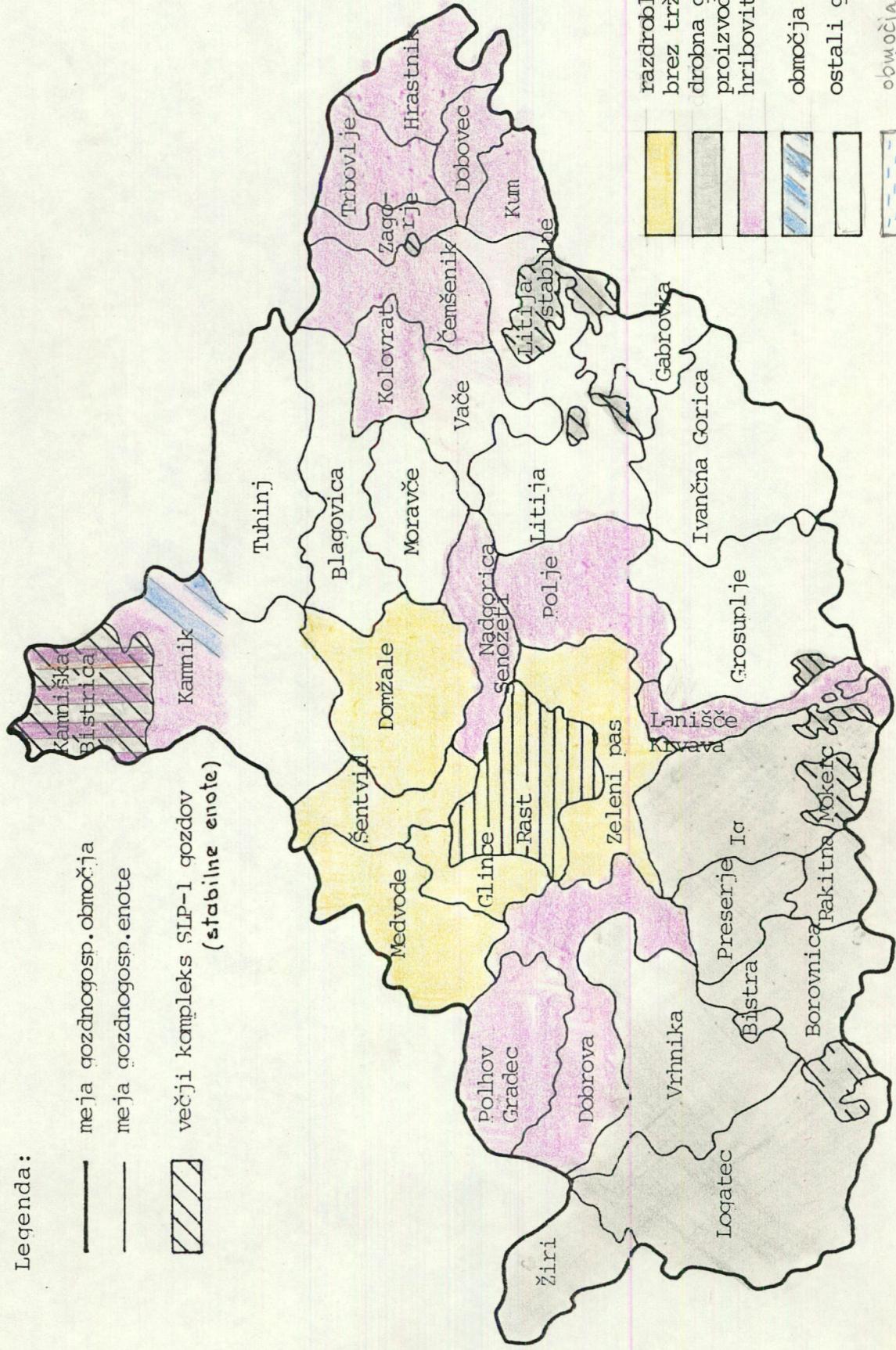
Legenda:

- meja qozdñogosp. območja
 — meja qozdñogosp. enote
 večji kompleks SLP-1 qozdov (stabilne enote)

Legenda:

- meja gozdno gosp. območja
- meja gozdno gosp. enote
- // večji kompleks SLP-1 gozdov (stabilne enote)

razdrobljeni primestni gozdovi
brez tržnega interesa

drobna gozdna posest z velikim
proizvodnim interesom

hribovita območja

območja celkov

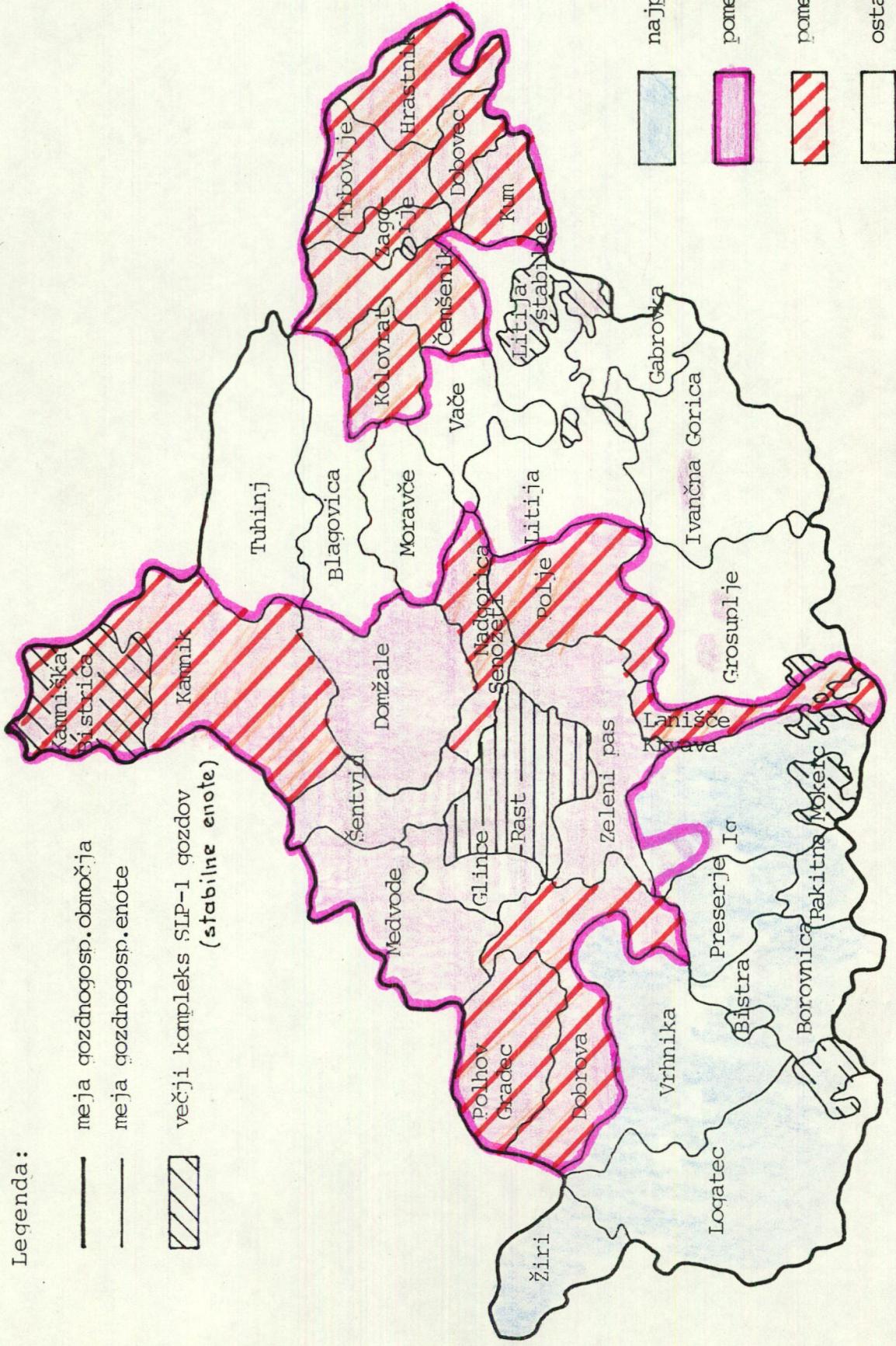
ostali gozdovi

območja večjih predvsem gorovja

SUMARNI PRIKAZ NAJPOVEMBNEJŠIH SPLOŠNOKORISTNIH FUNKCIJU GOZDOV

Legenda:

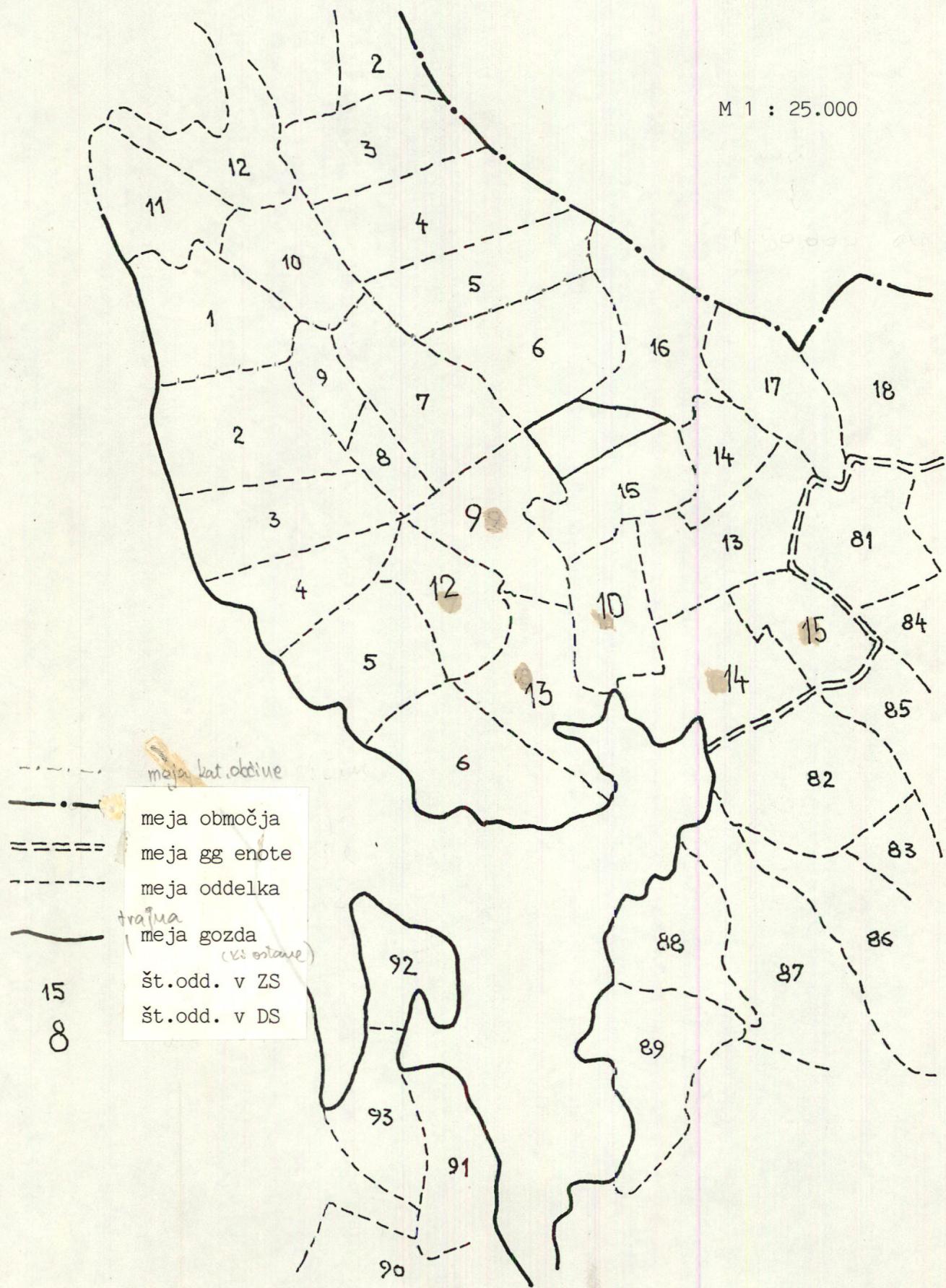
- meja gozdnogosp. območja
- meja gozdnogosp. enote
- ██████████ večji kompleks SLP-1 gozdov (stabilne enote)

b/ OSNOVNE TEMATSKE KARTE

NOTRANJA RAZDELITEV GOZDOV

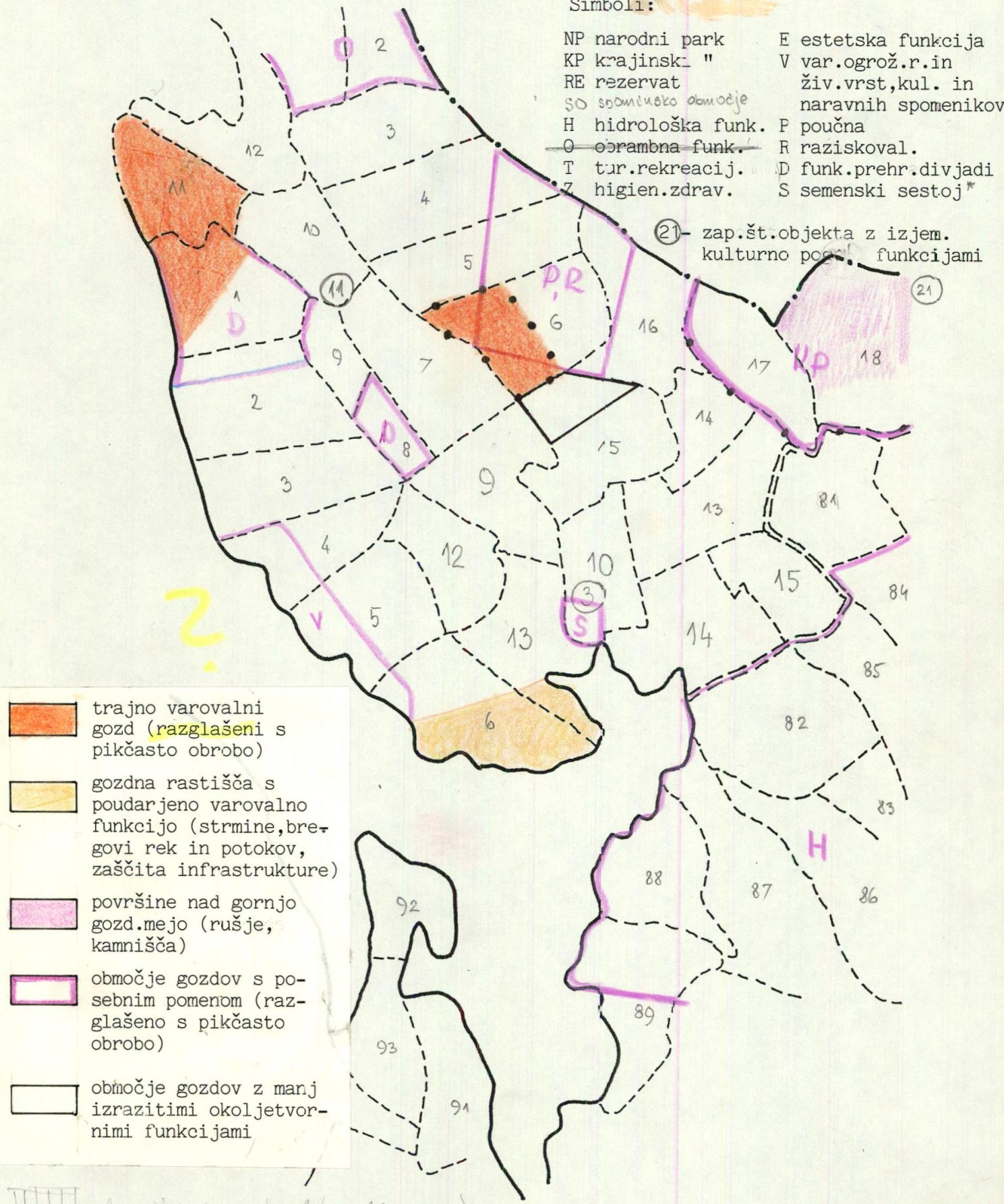
M 1 : 25.000

GOZDOVI Z VAROVALNIM IN POSEBNIM POMENOM

Simboli:

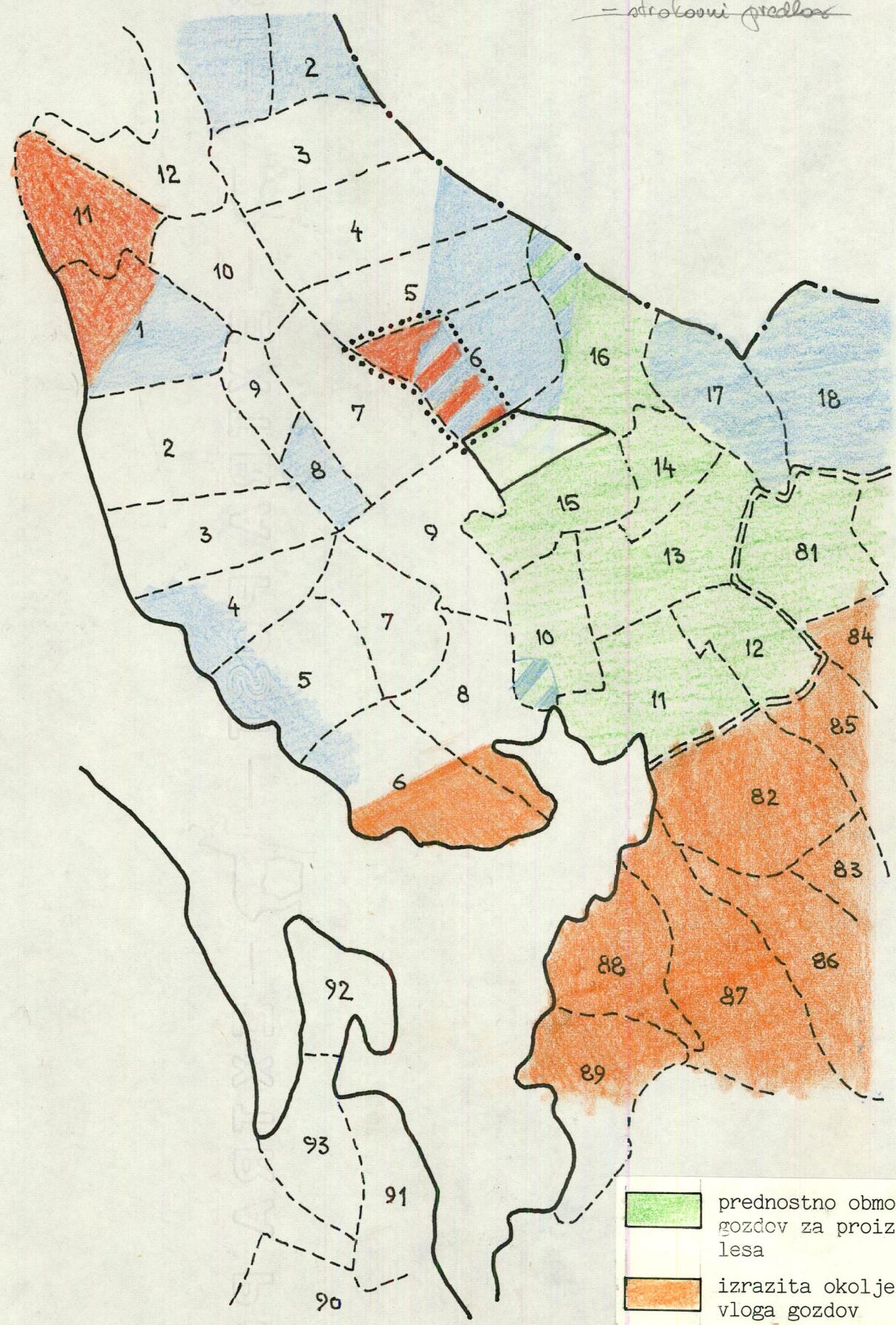
- NP narodni park
- KP krajinski "E estetska funkcija
- RE rezervat
- SO soomlensko območje
- H hidrološka funk.
- O očrambna funk.
- T tur.rekreacij.
- P poučna
- R raziskoval.
- D funk.prehr.divjadi
- S semenski sestoj*

III območje g. s posebnim (republikanskim) pomenom

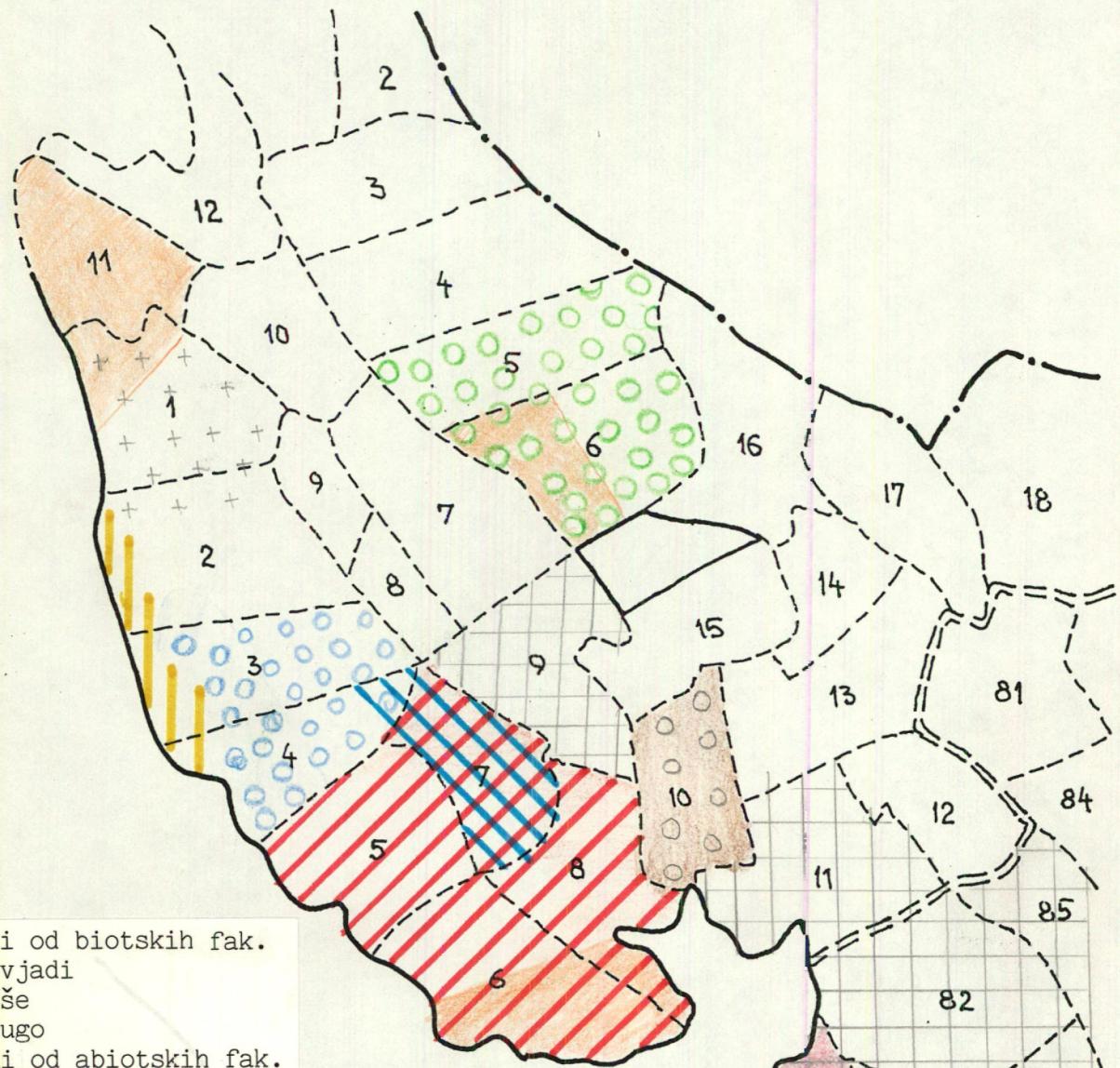
* proizvajajo se severa je sicer proizvodna funkcija (semenskega) sestaja, vendar je rabljajo se severa v drugih posebnih posameznih

SUMARNA KARTA GOZDOV Z NAJBOLJ IZRAŽENIMI SPLOŠNO KORISTNIMI FUNKCIJAMI

- [Green Box] prednostno območje gozdov za proizvodnjo lesa
- [Orange Box] izrazita okoljetvorna vloga gozdov
- [Light Blue Box] izrazita kulturoopogojena vloga gozdcv
- [White Box] gozdovi z manj izraženimi funkcijami

OGROŽENI IN MANJ PRODUKTIVNI GOZDOVI

Ogroženi od abiotskih fak.
 propadanje močno
 " srednje
 " zmerno

Antropogeno ogroženi
 turizem in rekreacija
 sečnja in transport
 drugo

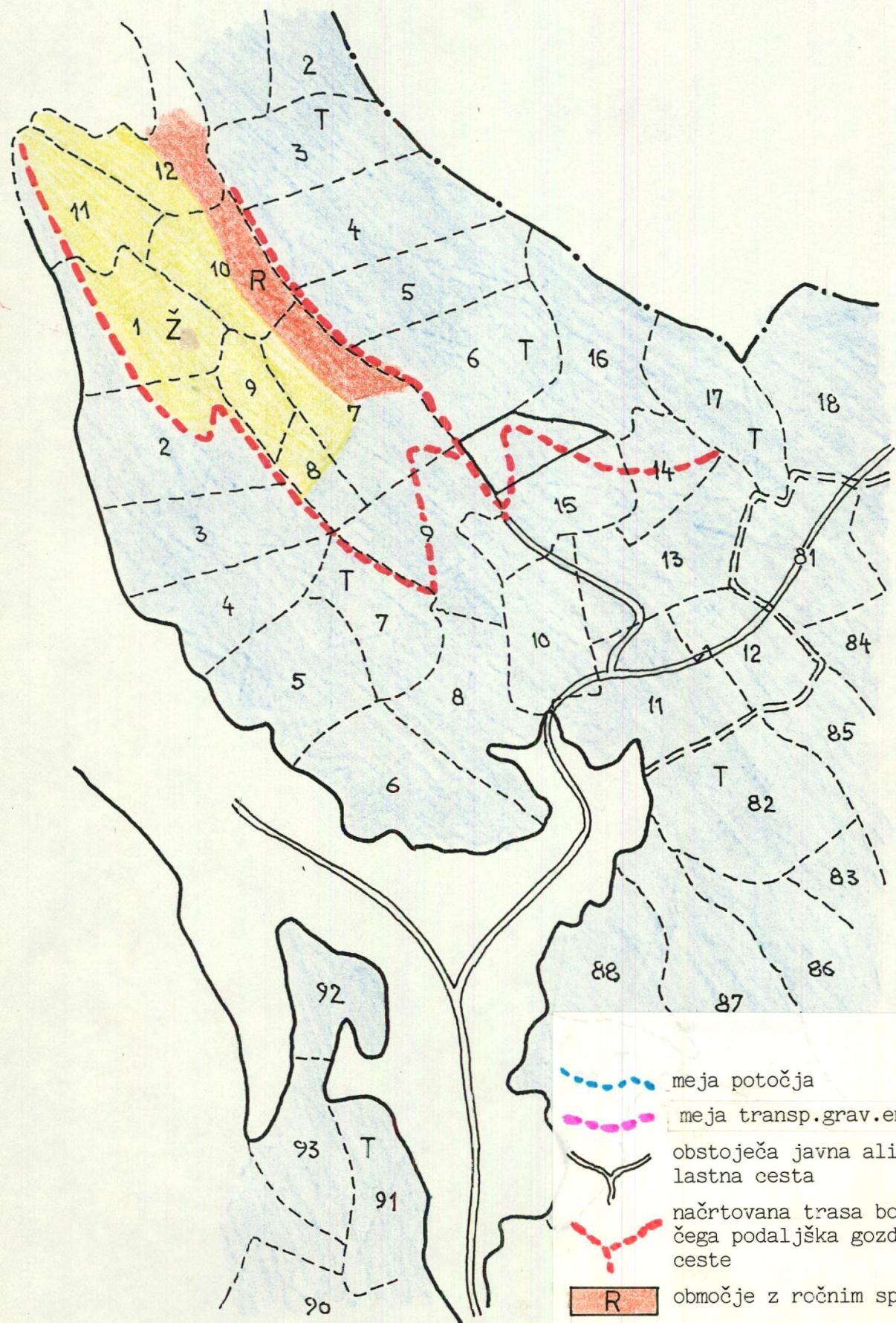
Slabo izkoriščena rastišča
 steljnik
 panjevci
 grmišča
 preredki, degradirani,
 malodonosni načrtovani kompleksi
 drugo

+ + + zimovališča za divjad

⊗⊗⊗ neodorte

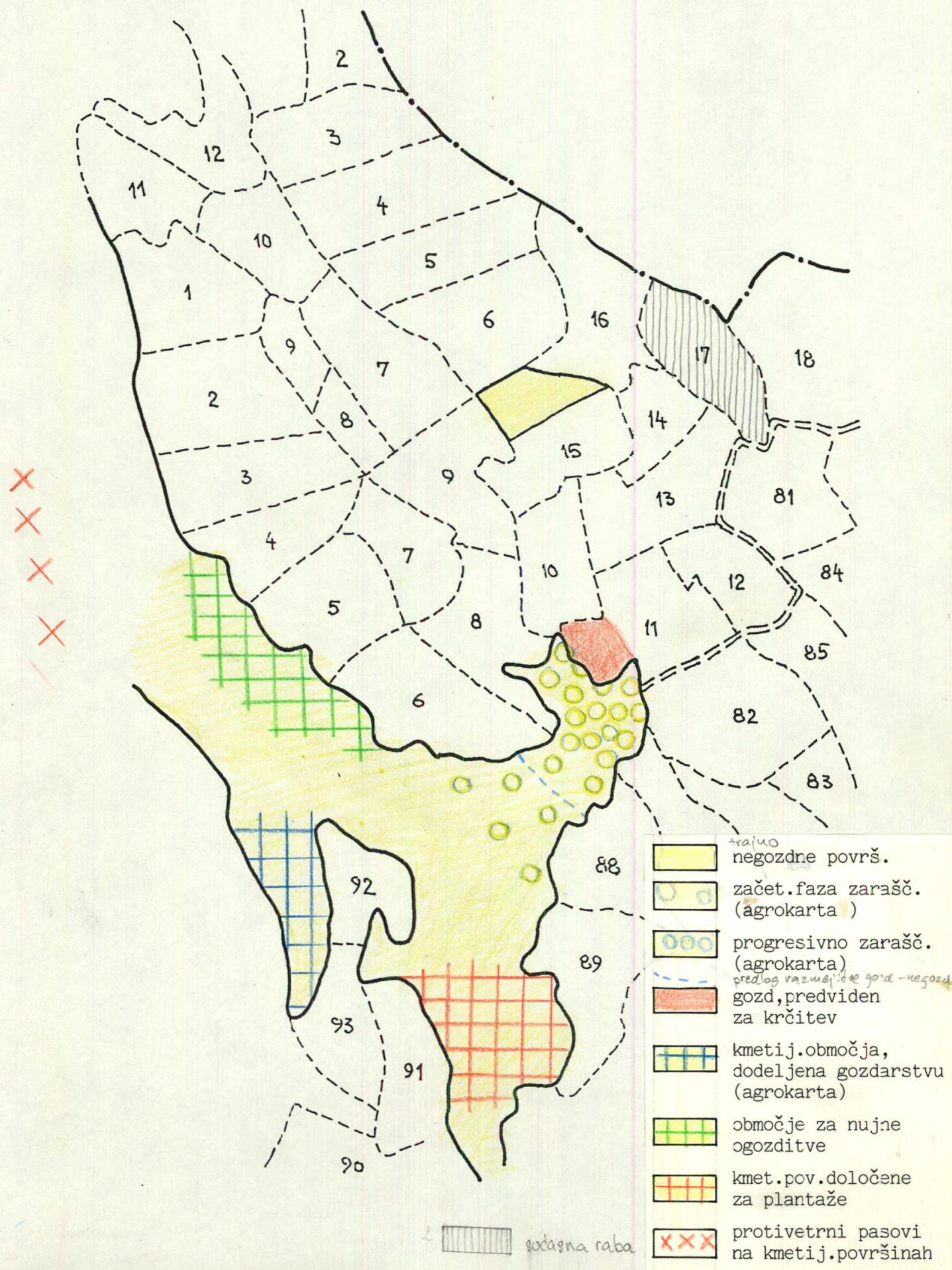
Opis
 Vsi načrtovani
 in načrtovan
 v letu
 2000 - 2001
 v letu
 2001 - 2002

TRANSPORTNE RAZMERE

- meja potočja
- meja transp. grav. enote
- obstoječa javna ali lastna cesta
- načrtovana trasa bodočega podaljška gozdne ceste
- R območje z ročnim spravilom
- Ž območje za spr. z žičnimi žerjavi
- T območje za spr. s traktorji

ODNOSI GOZD - NEGOZD

a/ PUBLIKACIJSKE TEMATSKE KARTE

PREGLED LEGE LISTOV KART TK 50
IN SEZNAM PO GOZDNOGOSPODARSKIH OBMCCJIH

ŠTEVILLO LISTOV TK-50, po GOZDNOGOSPODARSKIH OBMOČJIH

Šifra GGO	G G O	Krajevna oznaka lista	Št.listov
01	TOLMIN	Kanin, Kranjska gora, Čedad, Tolmin Kranj, Krmin, Gorica, Postojna	8
02	BLED	Koren, Kranjska gora, Jesenice, Tolmin, Kranj	5
03	KRANJ	Jesenice, Mozirje, Kranj, Ljubljana Tolmin	5
04	LJUBLJANA	Mozirje, Kranj, Ljubljana, Celje, Postojna, Grosuplje	6
05	POSTOJNA	Postojna, Grosuplje, Ilirska Bistrica Kočevjd, Rupa	5
06	KOČEVJE	Grosuplje, Kočevje, Metlika Delnice, Vinica	5
07	NOVO MESTO	Grosuplje, Novo mesto, Kočevje Metlika, Vinica	5
08	BREŽICE	Ljubljana, Celje, Kumrovec, Grosuplje Novo mesto, Brežice	6
09	CELJE	Mozirje, Velenje, Ptuj, Ljubljana, Celje, Kumrovec	6
10	NAZARJE	Mozirje, Velenje Ljubljana	3
11	SLOVENJ GRADEC	Ravne, Dravograd, Mozirje, Velenje	4
12	MARIBOR	Dravograd, Maribor, Velenje, Ptuj Ormož, Murska Sobota	6
13	MURSKA SOBOTA	Hodoš, Maribor, Murska Sobota, Pince Ormož, Podturn	6
14	KRAŠKO	Gorica, Postojna, Koper, Ilirska Bistrica, Umag, Rupa	6
SKUPAJ 1 - 14			74
BF - 1 komplet			35
VSE SKUPAJ			109

